

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2023, sp. zn. 6 Tdo 269/2023, ECLI:CZ:NS:2023:6.TDO.269.2023.1

Číslo: 24/2024

Právní věta:

Stav tísně ve smyslu § 218 odst. 1 tr. zákoníku je dán u společníka veřejné obchodní společnosti, která se v rámci dlouhodobě provozovaného podnikání dostala do závažných finančních problémů ohrožujících její fungování, přičemž bez poskytnutí půjčky, již se přes vynaloženou snahu nepodařilo získat u standardních subjektů zabývajících se poskytováním úvěrů a půjček (bankovních i nebankovních), reálně hrozilo nesplacení jejich dluhů, ukončení podnikání této veřejné obchodní společnosti a propuštění jejich zaměstnanců. Jestliže si za této situace, kterou společník s ohledem na rozsah ručení za závazky veřejné obchodní společnosti vlastním majetkem důvodně vnímal jako velmi vážný osobní problém, zapůjčil od pachatele finanční prostředky za značně nevýhodných podmínek, jednal pod tlakem těchto okolností a nikoli s nereálným investičním záměrem.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.06.2023

Spisová značka: 6 Tdo 269/2023

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Lichva, Tíseň

Předpisy: § 218 odst. 1 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněných J. J. a P. Z. proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 5. 2022, sp. zn. 2 To 6/2020, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 51 T 5/2014.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 9. 2019, sp. zn. 51 T 5/2014, byl obviněný J. J. uznán vinným pod bodem I.)/1) návodem ke zločinu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku k § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, za který byl podle § 175 odst. 2 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1

tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let. Podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2, 3, 4 tr. zákoníku mu byl dále uložen peněžitý trest ve výměře 400 denních sazeb po 600 Kč, tedy v celkové výši 240 000 Kč, přičemž podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl pro případ, že by tento trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání pěti měsíců. Obviněný P. Z. byl označeným rozsudkem uznán vinným pod bodem I./1), 2) zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c), d) tr. zákoníku, pod bodem I./3), 4) dvěma přečiny lichvy podle § 218 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, pod bodem I./5) přečinem nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku. Za to byl podle § 175 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří let, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti let. Podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2, 3, 4 tr. zákoníku mu byl dále uložen peněžitý trest ve výměře 500 denních sazeb po 1 000 Kč, tedy v celkové výši 500 000 Kč, přičemž podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl pro případ, že by tento trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání osmi měsíců. Podle § 70 odst. 1 tr. zákoníku mu byl uložen trest propadnutí věci, a to finanční hotovosti ve výši 3 932 249 Kč. Podle § 70 odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zákoníku mu byl uložen trest propadnutí věci, a to samonabíjecí pistole zn. WALTHER PP ráže 7,65 mm Browning, včetně typově příslušného zásobníku, 33 kusů ostrých revolverových nábojů ráže 38 Special, 68 kusů ostrých pistolových nábojů ráže 9 mm Luger a 87 kusů ostrých pistolových nábojů ráže 7,65 mm Browning, zajištěných při domovní prohlídce konané dne 24. 6. 2013 v rodinném domě č. p. XY v obci XY, části XY. V dalším bylo rozhodnuto o zproštění obžaloby obviněného P. Z. a obviněného R. S. [§ 226 písm. c) tr. ř.] pro skutky, v nichž byl spatřován pokračující zločin vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, neboť nebylo prokázáno, že tyto skutky spáchali obvinění [body III./1), 2)], dále bylo rozhodnuto o zproštění obžaloby obviněných F. M. a G. A. a o vině a trestu obviněného F. M.

2. Proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 9. 2019, sp. zn. 51 T 5/2014, podali obvinění J. J., P. Z., F. M. a státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem odvolání. Obvinění J. J. a P. Z. napadli všechny výroky o vině, které se jich týkaly, a v důsledku toho i související výroky o trestu, obviněný F. M. směřoval odvolání proti výrokům o vině a trestu, státní zástupce brojil v neprospěch obviněného P. Z. proti výroku o vině pod bodem I./1), výroku o trestu a zprošťujícímu výroku pod bodem III./1) a dále v neprospěch obviněného F. M. proti výroku o vině a zprošťujícímu výroku a v neprospěch obviněné G. A. proti zprošťujícímu výroku.

3. Rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 7. 2020, sp. zn. 2 To 6/2020, byl napadený rozsudek z podnětu odvolání obviněných J. J. a P. Z. podle § 258 odst. 1 písm. b), d), odst. 2 tr. ř. zrušen ve výroku o vině pod body I./1), 2), v důsledku toho pak v celém výroku o trestu stran těchto obviněných, a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo znovu rozhodnuto tak, že obviněný J. J. byl uznán vinným pod bodem 1) návodem ke zločinu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku k § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, za což byl podle § 175 odst. 2 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let. Podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku mu byl dále uložen peněžitý trest ve výměře 400 denních sazeb po 600 Kč, tedy v celkové výši 240 000 Kč, přičemž podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl pro případ, že by tento trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání pěti měsíců. Obviněný P. Z. byl nově uznán vinným pod bodem 1) zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku a za tento trestný čin a dále za dvojnásobný přečin lichvy podle § 218 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku [body I./3), 4) výroku napadeného rozsudku] a přečin nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku [bod I./5) výroku napadeného rozsudku] byl podle § 175 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří let, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti let. Podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku mu byl dále uložen peněžitý trest ve výměře 400 denních sazeb po 600 Kč, tedy v celkové výši 240 000 Kč, přičemž podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl

pro případ, že by tento trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání pěti měsíců. Podle § 70 odst. 1 tr. zákoníku mu byl uložen trest propadnutí věci, a to finančních částek ve výroku o trestu specifikovaných. Podle § 70 odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zákoníku mu byl uložen trest propadnutí věci, a to samonabíjecí pistole zn. WALTHER PP ráže 7,65 mm Browning, včetně typově příslušného zásobníku, 33 kusů ostrých revolverových nábojů ráže 38 Special, 68 kusů ostrých pistolových nábojů ráže 9 mm Luger a 87 kusů ostrých pistolových nábojů ráže 7,65 mm Browning, vydaných obviněným při domovní prohlídce konané dne 24. 6. 2013 v rodinném domě č. p. XY v obci XY, části XY. Podle § 226 písm. b) tr. ř. byl tento obviněný zproštěn obžaloby pro skutek, v němž byl spatřován dílčí útok pokračujícího zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c), odst. 3 tr. zákoníku, neboť tento skutek nebyl shledán trestným činem. Jinak zůstal napadený rozsudek nezměněn. Podle § 256 tr. ř. byla odvolání obviněného F. M. a státního zástupce zamítnuta.

4. Proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 7. 2020, sp. zn. 2 To 6/2020, podali obvinění J. J. a P. Z. dovolání. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 4. 8. 2021, sp. zn. [8 Tdo 362/2021](#), byl napadený rozsudek vrchního soudu podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušen

- v odsuzující části týkající se obviněného P. Z., tedy ve výroku pod bodem 1), jímž byl obviněný P. Z. tímto rozsudkem uznán vinným zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, ve výroku, jímž zůstal ohledně tohoto obviněného nezměněn rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 9. 2019, sp. zn. 51 T 5/2014, ve výroku o vině dvojnásobným přečinem lichvy podle § 218 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku [pod bodem I./3), 4)] a přečinem nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku [pod bodem I./5)], a v celém výroku o trestu, a

- v části týkající se obviněného J. J. v celém rozsahu, tedy ve výroku pod bodem 1), jímž byl tento obviněný uznán vinným návodem ke zločinu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku k § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, a v celém výroku o trestu.

Podle § 265k odst. 2 tr. ř. byla současně zrušena také další rozhodnutí na zrušené části rozsudku vrchního soudu obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. bylo vrchnímu soudu přikázáno, aby věc obviněných P. Z. a J. J. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Jinak zůstal napadený rozsudek nezměněn.

5. Rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 5. 2022, sp. zn. 2 To 6/2020, byl rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 9. 2019, sp. zn. 51 T 5/2014, podle § 258 odst. 1 písm. b), d), odst. 2 tr. ř. z podnětu podaných odvolání obviněnými P. Z. a J. J. zrušen ve výrocích o vině pod body I.)/1) a v případě obviněného P. Z. též pod body I.)/3) - 4), v důsledku toho pak v celém výroku o trestu stran těchto obviněných, a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo znovu rozhodnuto tak, že obviněný P. Z. byl uznán vinným pod bodem I) zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, pod bodem II) přečinem lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku, obviněný J. J. byl uznán vinným pod bodem I) zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku ve formě účastenství, a to návodem podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Za označenou trestnou činnost a za přečim nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku [pod bodem I. 5) výroku rozsudku soudu prvního stupně] byl obviněný P. Z. odsouzen podle § 175 odst. 2 tr. zákoníku a § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvou let a osmi měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let a šesti měsíců. Podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku mu byl uložen peněžitý trest ve výměře 400denních sazeb po 600 Kč, tedy celkem ve výši 240 000 Kč. Podle § 70 odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zákoníku mu byl uložen trest propadnutí věci, a to samonabíjecí pistole zn. WALTHER PP, ráže 7,65 mm Browning, včetně typově příslušného zásobníku, 33 kusů ostrých revolverových nábojů ráže 38 Special, 68 kusů ostrých pistolových nábojů ráže 9 mm Luger a 87 kusů ostrých pistolových nábojů

ráže 7,65 mm Browning, vydaných obviněným při domovní prohlídce konané dne 24. června 2013 v rodinném domě čp. XY v obci XY, části XY. Obviněný J. J. byl rozsudkem vrchního soudu odsouzen podle § 211 odst. 6 tr. zákoníku, § 58 odst. 2 písm. b), odst. 6 tr. zákoníku a § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří let, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti let. Podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku byl obviněnému uložen peněžitý trest ve výměře 400 denních sazeb po 600 Kč, tedy celkem ve výši 240 000 Kč. Současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 7. 3. 2022, sp. zn. 50 T 11/2017, jenž nabyl právní moci dne 7. 3. 2022, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Naproti tomu byl pod bodem III) obviněný P. Z. podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby pro skutek, v němž byl spatřován přečin lichvy podle § 218 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, neboť uvedený skutek není trestným činem. Pod bodem IV) bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto odvolání státního zástupce.

6. Podle skutkových zjištění soudů nižších stupňů se obviněný J. J. návodů ke zločinu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku k § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku [bod I) rozsudku odvolacího soudu] a obviněný P. Z. zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku [bod I) rozsudku odvolacího soudu], přečinu lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku [bod II) rozsudku odvolacího soudu] a přečinu nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku [bod I./5) rozsudku soudu prvního stupně] dopustili tím, že:

I) oba obvinění

a) obviněný J. J. jako jediný tehdejší jednatel společnosti E. J., IČ XY, se sídlem XY, v přesně nezjištěné době na počátku roku 2011, nejpozději však dne 11. 3. 2011, poté, co společnost A. G., se sídlem XY, uplatnila své pohledávky z obchodního styku vůči společnosti E. J. v té době v rámci neúspěšného podání návrhu na prohlášení konkurzu společnosti E. J. v úmyslu odvrátit do budoucna opakovaní vymáhání pohledávek spol. A. G. a to z titulu jí vydaných 6 faktur č. 290900052 na částku 1 428 000 Kč, se splatností do dne 4. 2. 2010, faktury č. 290900063 na částku 286 808 Kč, se splatností do dne 11. 3. 2010, faktury č. 290900064 na částku 1 150 730 Kč, se splatností do dne 16. 3. 2010, faktury č. 290900066 na částku 309 400 Kč, se splatností do dne 30. 3. 2010, faktury č. 1001013 na částku 540 000 Kč, se splatností do dne 25. 3. 2010, a faktury č. 1001010 na částku 497 640 Kč, se splatností do dne 18. 6. 2010, vystavených za společností E. J., znějící na celkovou částku 4 212 578 Kč, a v úmyslu ochránit tak majetek společnosti E. J. sdělil obviněnému P. Z., který v této době usiloval o majetkový vstup do této společnosti a měl zájem profitovat na jejím zisku, že V. B., který v této době fakticky ovládal společnost A. G., i když nebyl v jejích statutárních orgánech, může svým jednáním významným způsobem ohrozit další fungování společnosti ELSTAV, s. r. o., a tím i negativně ovlivnit dosahování jejího zisku, čímž vzbudil v obviněném P. Z. rozhodnutí v tomto jednání V. B., jakož i tehdejšímu jednatele společnosti A. G. – A. P., všemi dostupnými prostředky zabránit, v tomto záměru obviněný J. obviněného Z. utvrzoval, podporoval a požádal jej, aby byl na B. přísný, přičemž obviněný Z. v úmyslu dosáhnout zamýšleného cíle v období od jara 2011 nejméně do října 2011 V. B. opakovaně kontaktoval osobně či telefonicky, a pod pohrůzkami jeho fyzické likvidace, likvidace členů jeho rodiny, dále přímým fyzickým napadením poškozeného, jakož i demonstrativně sehraným užitým násilím se zbraní vůči jiné osobě za přítomnosti poškozeného, tohoto následně donutil k tomu, aby mu spol. A. G. odprodala shora uvedené pohledávky za částku 250 000 Kč a za převod osobního motorového vozidla Volkswagen Golf v časové hodnotě 160 000 Kč, čímž poškozené společnosti A. G. způsobili škodu ve výši nejméně 3 802 578 Kč,

b) následně v období od listopadu 2011 do ledna 2012, poté, když se obviněný J. J. dozvěděl, že poškozený V. B. v rámci exekučního řízení, vedeného proti jeho osobě Exekutorským úřadem

Ostrava, pro pohledávku oprávněné společnosti TEMPOSERVIS CZ, a. s., sdělil exekutorovi, že vlastní směnku za obviněným J. jako svým dlužníkem na částku 1 950 000 Kč, a exekutor proto na tuto směnku vydal dne 13. 10. 2011 exekuční příkaz, č. j. 024 EX 4562/08-122, v úmyslu dosáhnout zastavení exekučního řízení, o této skutečnosti opět informoval obviněného P. Z., kterému sdělil, že tuto směnku nikdy nepodepsal, vzbudil v obviněném P. Z. rozhodnutí, který měl v uvedené době intenzivní zájem na společném podnikání s obviněným J., aby v dalším jednání B. zabránil, a proto za tím účelem následně kontaktoval B., kterému opětovně hrozil fyzickou likvidací, pokud bude i nadále údajný dluh z této směnky po obviněném J. J. vymáhat, načež poškozený z obavy o svůj život a zdraví, které vyvolaly již předchozí výhrůžky, kterými mu obviněný Z. hrozil, podepsal smlouvu o narovnání, kterou mu obviněný P. Z. předložil k podpisu, přičemž následně v trestním řízení vyšlo najevo, že podpis obviněného J. J. na předmětné směnce byl ve skutečnosti s největší pravděpodobností padělkem,

II) obviněný P. Z.

na jaře roku 2006 v úmyslu získat nadstandardní finanční prostředky z poskytnuté půjčky, vědom si toho, že se poškozený Z. K., podnikající jako společník ve veřejné obchodní společnosti V., nachází ve finanční tísní, neboť spol. V. nezískala překlenovací úvěr od bankovních institucí k zajištění další výroby a výplatě mezd jejich zaměstnanců, čímž reálně hrozilo ukončení podnikání všech společníků této veřejné obchodní společnosti a propuštění jejich zaměstnanců, uzavřel s poškozeným Z. K. smlouvu o půjčce na částku 500 000 Kč na dobu dvou měsíců, navýšenou o dvouměsíční úrok ve výši 10 % měsíčně, tj. celkem ve výši 600 000 Kč, přičemž o poskytnutí půjčky v této výši byl dne 16. 5. 2006 v Teplicích sepsaný notářem Mgr. Petrem Michalem notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sp. zn. NZ 307/2006, v němž bylo potvrzeno, že poškozený Z. K. si od obviněného Z. půjčil celkovou částku 600 000 Kč, se splatností dva měsíce a s případným úrokem z prodlení ve výši 0,33 % denně, což činilo částku 1 980 Kč za den, poškozenému obviněný vyplatil částku 494 000 Kč, když došlo k odečtení nákladů za vypracování notářského zápisu, a protože poškozený nebyl schopen půjčku ve stanoveném termínu vrátit, obviněný mu nabídl, že když bude měsíčně platit alespoň úrok ve výši 10 % z půjčené částky, konkrétně částku 50 000 Kč, nebude po něm chtít výše zmíněný úrok z prodlení ve výši 0,33 % denně, s čímž poškozený souhlasil a následně v letech 2006 až 2007 obviněnému předal v dílčích splátkách na úrocích celkovou částku 1 050 000 Kč, protože však na další splácení úroků a jistiny již neměl peníze, byl dne 8. 4. 2009 obviněným P. Z. podaný návrh na nařízení exekuce proti poškozenému Z. K.,

I. 5) obviněný P. Z.

od přesně nezjištěné doby do 24. 6. 2013, bez příslušného povolení vyžadovaného podle zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdější právní úpravy, neoprávněně v místě svého tehdejšího bydliště v XY, v rodinném domě čp. XY, přechovával střelbyschopnou samonabíjecí pistolí zn. WALTHER PP ráže 7,65 mm Browning, výrobní číslo 100793P, včetně typově příslušného zásobníku s 6 kusy ostrých pistolových nábojů ráže 7,65 mm Browning, dalších 46 kusů ostrých revolverových nábojů ráže 38 Special, 78 kusů ostrých pistolových nábojů ráže 9 mm Luger a 97 kusů ostrých pistolových nábojů ráže 7,65 mm Browning.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Proti rozsudku Vrchního soudu Praze ze dne 19. 5. 2022, sp. zn. 2 To 6/2020, podali obvinění J. J. a P. Z. prostřednictvím svého obhájce v zákonné lhůtě společné dovolání, v němž odkázali na dovolací důvody uvedené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. a namítli, že rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem

provedených důkazů nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy a že napadený rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, resp. jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Specifikovali, že jejich dovolání směřuje proti výroku o vině, jímž byl obviněný P. Z. uznán vinným zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku a přečinem lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku a obviněný J. J. byl uznán vinným návodem ke zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, a dále proti explicitně nevyjádřenému výroku, podle něhož rozsudek nalézacího soudu, pokud jde o výrok o vině (obviněného P. Z.) přečinem nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku, zůstává nezměněn. Zdůraznili, že proti zprošťujícímu výroku napadeného rozsudku dovolání nesměřuje.

8. Připomněli, že napadený rozsudek vrchního soudu je již v pořadí šestým rozhodnutím ve věci. Podle jejich mínění přitom Vrchní soud v Praze rozhodl v jejich neprospěch, neřídil se závaznými pokyny Nejvyššího soudu (zejména jeho body 24., 31., 34.) a nereagoval na podstatné odvolací námítky vyjádřené především v bodech 14.-19. a 28. doplnění odvolání obviněných ze dne 12. 2. 2020. Z toho důvodu obvinění v dovolání zopakovali argumentaci, s níž se vrchní soud nevypořádal.

9. Obvinění v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. vůči Vrchnímu soudu v Praze vytkli porušení zásady zákazu reformace *in peius* ve vztahu k obviněnému J. J. Z rozhodnutí Nejvyššího soudu vyplynulo, že popis skutku obsažený v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 7. 2020, sp. zn. 2 To 6/2020, neposkytoval oporu pro závěr o naplnění znaků návodu ke zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku. Jestliže tedy v návaznosti na zrušující rozhodnutí Nejvyššího soudu, které bylo učiněno toliko na podkladě dovolání obviněných, vydal Vrchní soud v Praze rozsudek ze dne 19. 5. 2022, sp. zn. 2 To 6/2020, v němž popsal skutek tak, že již vykazoval znaky návodu ke zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, došlo k porušení zmíněné zásady zákazu reformace *in peius* ve vztahu k obviněnému J. J. Pokud ze zákonné formulace zásady zákazu změny rozhodnutí k horšímu vyplývá, že nové rozhodnutí vydané po zrušení dřívějšího rozhodnutí nesmí být pro obviněného nepřiznivější, nebyl vrchní soud oprávněn formulovat skutek tak, že již jeho popis znaky předmětného zločinu vykazoval. Vrchní soud měl proto obviněného J. J. pro uvedený skutek obžaloby zprostit (viz § 265s odst. 2 tr. ř. a rozhodnutí publikované pod č. [22/1999](#) Sb. rozh. tr.).

10. Co se týče dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř., ani obviněný P. Z. se nedopustil trestného činu vydírání. Ve spise jsou založeny důkazy jednoznačně prokazující neoprávněný a šikanózní návrh společností A. G. na prohlášení konkurzu na společnost E. J., za nímž stál právě poškozený V. B., jakož i důkazy prokazující neexistenci pohledávek, na jejichž základě se společnost A. G. prohlášení konkursu na společnost E. J. domáhala. Pohledávky zanikly vypořádáním před jejich uplatněním, uplatnění neexistujících pohledávek nepředcházely žádné standardní výzvy, přičemž z odposlechu mezi obviněným P. Z. a poškozeným V. B. se podává, že poškozený připravoval řízený útok na společnost E. J. Jednání obviněného P. Z. učiněné za účelem zabránění označeného útoku ze strany poškozeného proto obvinění považují za jednání legitimní, přiměřené a dovolené. O stejnou situaci se jedná i v případě uplatnění padělané směnky. V této souvislosti poukázali na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2015, sp. zn. [8 Tdo 1352/2014](#), které naopak obdobné jednání, jehož se dopustil poškozený V. B., kvalifikovalo jako trestný čin vydírání. Rovněž poukázali na obsah dokazování provedeného soudem prvního stupně, kdy zejména z obsahu zajištěných odposlechů, výpovědí svědka L. M., poškozeného jednatele společnosti A. G., A. P. a z dalších důkazů vyplývá, že se zločinu vydírání vůči poškozenému V. B. nedopustili a ani dopustit nemohli. Tento fakt nakonec potvrzují i zjištění, že poškozený V. B. nepodal trestní oznámení a neuplatnil nárok poškozeného na náhradu škody. Totéž platí i u jednatele A. G., A. P. Obvinění vyjádřili přesvědčení, že pokud jde o jejich údajné jednání vůči poškozenému V. B., došlo k tzv. zjevnému rozporu obsahu provedených důkazů s jejich vyhodnocením soudem.

11. Dovolatelé měli za to, že v řízení bylo porušeno jejich právo na obhajobu, soudní ochranu a

spravedlivý proces. Oba soudy postupovaly v rozporu s ústavními principy. Odvolacímu soudu vytkli, že zamítl veškeré jejich důkazní návrhy a označil je za nadbytečné a nedůvodné (bod 42. rozsudku) a že nerefletoval jejich odvolací argumentaci, především pokud jde o škodu, kterou měli trestným činem způsobit. V této souvislosti poukázali na podstatný obsah své odvolací argumentace a zdůraznili, že odvolací soud nereagoval dostatečně na jejich více než 50stránkovou odvolací argumentaci. Dále akcentovali nepravdivost výpovědi poškozeného V. B., přičemž upozornili, že k vyvrcholení lživých tvrzení poškozeného došlo při jeho výslechu u Vrchního soudu v Praze v rámci veřejného zasedání konaného dne 25. 2. 2022, kdy poškozený úplně poprvé v řízení sdělil, že obviněný P. Z. před jeho zraky prostřelil jiné osobě koleno.

12. Obvinění vyjádřili přesvědčení o nedostatku následku v podobě škody způsobené trestným činem vydírání. Nalézací soud stanovil výši škody na částku 3 802 578 Kč jakožto rozdíl mezi úhrnnou částkou 6 faktur ve výši 4 212 578 Kč a 250 000 Kč předanými v hotovosti obviněným P. Z. poškozenému V. B. a částkou ve výši 160 000 Kč, která představuje hodnotu poškozeným převzatého vozidla VW Golf. Bližší rozbor nicméně nalézací soud neprovedl, přičemž odvolací soud výši škody od nalézacího soudu toliko převzal, aniž by jakkoliv reagoval na relevantní připomínky, důkazní návrhy a obhajovací argumentaci. Obvinění zopakovali, že z obsahu spisu Policie České republiky, SKPV Děčín, oddělení Rumburk, č. j. KRPU-23298/TČ-2010-040272, vyplývá úplná úhrada faktur. Úhrada faktur, které jsou předmětem posouzení, zánik pohledávek zaplacením, vyplývá rovněž z listiny - inventarizace pohledávek mezi společnostmi A. G. a E. J., ke dni 31. 12. 2009, opatřené pravým podpisem V. B. (viz znalecký posudek Mgr. Miloše Švandy). Z listiny založené na č. l. 7115-7118 je zřejmé, že společnost A. G., jako dlužník oznamuje dne 17. 5. 2011 insolvenčnímu soudu v seznamu pohledávek pohledávku za společností E. J. ve výši 1 841 000 Kč. Výše pohledávky tak naprosto neodpovídá výši, k níž dospěl odvolací soud, kdy úhrnná výše pohledávek byla vzata jako podklad pro závěr o obviněnými vydíráním způsobeného následku. Přitom označené sdělení společnosti A. G. je datováno dnem 17. 5. 2011, avšak data splatnosti faktur označených ve výroku o vině se pohybují v časovém rozmezí od 4. 2. do 18. 6. 2010 a úhrn fakturovaných částek je 4 212 578 Kč. Vrchní soud v Praze ve svém usnesení ze dne 9. 1. 2019, sp. zn. 2 To 76/2018, uvedl, že v insolvenčním spise vedeném pod sp. zn. KSLB 76 INS XY je vedena pohledávka společnosti A. G. za společností E. J. ve výši 4 215 578 Kč (správně 4 212 578 Kč), ovšem vycházel ze sdělení insolvenčního správce společnosti A. G., jímž je společnost Revitala, v. o. s., které je datováno až dnem 27. 7. 2016. Předcházející zprávy v insolvenčním řízení ze dne 8. 4. 2014 a 4. 1. 2015 obsahují sdělení, že žádný majetek společnosti A. G. nebyl dohledán ani sepsán a že insolvenční správce nemá k dispozici ani doklady. Pohledávky tedy jsou oznamovány jako existující až více než 6 let po splatnosti, aniž by byly v minulosti uplatněny či vymáhány nebo by alespoň procházely evidencí společnosti A. G., aniž by byly vykazovány v daňových přiznáních této společnosti. Odvolací soud tak dává rovnítko mezi existencí pohledávek s pohledávkami nezaplacenými. V rámci závěru o škodě ovšem zcela pomíjí, že ve spise neexistuje doklad prokazující, že pohledávky vypořádané nebyly, kdy naopak doklady o tom, že pohledávky byly zaplacené, ve spise úhradu předmětných faktur prokazují. Má-li podle odvolacího soudu spočívat úvaha o existenci pohledávek na podkladě sdělení H. H. na č. l. 8129, pak jmenovaná zjevně neměla k tomuto oprávnění, neboť již v době podání zprávy měla pozastaven výkon činnosti insolvenčního správce, zřejmě z důvodu jí spáchaného trestného činu. Dovolatelé dále podrobně poukázali na údajné nesrovnalosti v účetnictví firmy poškozeného, zatímco účetnictví E. J. bylo kompletní a nemělo by logiku, aby E. J. evidovala předmětné faktury jako uhrazené a A. G. naopak jako nezaplacené. Pokud bylo vylučováno uhrazení faktur zjištěními o pobytu poškozeného v zahraničí či jeho letu do USA apod., není vyloučeno, že k faktické úhradě došlo v jiné dny, než je uvedeno na dokladech o zaplacení. Ve stručnosti vyjádřeno tak dovolatelé setrvali na skutkovém tvrzení, že faktury zaplacené poškozenému byly, a rozsáhle prezentovali polemiku s jednotlivými závěry hodnocení důkazů soudy nižších stupňů.

13. Obvinění opětovně poznamenali, že jim svědčí nejen námitka nesprávného zjištění následku, ale i

námítka týkající se subjektivní stránky zločinu vydírání. Z obsahu dokazování vyplývá, že požadavek poškozeného V. B., pokud jde o cenu za převod pohledávek na obviněného P. Z., zněl na částku ve výši 1 500 000 Kč. Z tohoto zjištění nakonec vychází i rozsudek nalézacího soudu (bod 488.). Částku 1 500 000 Kč přitom poškozený po obviněném P. Z. požadoval nejen za pohledávky z faktur, nýbrž i za pohledávky z falešných směnek za J. J. a svědkem L. M. Z uvedeného tedy vyplývá, že i pokud by se měl obviněný P. Z. dopustit trestného činu vydírání, vůči kvalifikované skutkové podstatě v podobě způsobení škody by mohla být oprávněně vyvozována trestní odpovědnost jen z částky 1 500 000 Kč. Rozhodně by ale bylo z důvodu nedostatku subjektivní stránky vyloučeno posoudit jednání obviněných tak, že se dopustili vydírání, jímž způsobili škodu v rozsahu součtu částek fakturovaných označenými 6 fakturami po odečtení částky 250 000 Kč a hodnoty vozu VW Golf.

14. Obviněný P. Z. dále brojil proti právní kvalifikaci skutků jako přečinů lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku a nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku.

15. Ve vztahu ke skutku pod bodem II) zdůraznil, že poškozený Z. K. po něm požadoval půjčení prostředků, které chtěl užít a užil pro účely v rámci podnikání. S odkazem na příslušnou rozhodovací praxi (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2001, sp. zn. [7 Tz 226/2001](#), či usnesení ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. [5 Tdo 1282/2004](#)) vyjádřil přesvědčení, že pokud byl uznán vinným přečinem lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku, stalo se tak v rozporu se zákonem, neboť k takové právní kvalifikaci nestačí pouhé zjištění o slibu nebo přijetí plnění, které je v hrubém vzájemném nepoměru, ale musí se tak stát za stavu, kdy pachatel zneužije něčí tísně. Tísní se přitom rozumí naléhavá, neodbytná, tíživá potřeba, kterou je nutné uspokojit, aby nedošlo k vážným následkům. O naléhavé potřebě však nelze uvažovat za situace, kdy poškozený, který nedisponuje dostatkem prostředků na podnikání, přijme prostředky z půjčky, které hodlá využít za účelem podnikání. Potřeba podnikat není potřebou nijak naléhavou v tom smyslu, že by její nenaplnění mělo pro poškozeného vážné, existenční následky. Vyžaduje-li zamýšlené podnikání poškozeného investici, na kterou nemá prostředky, nejedná se o tíseň, ale o projev málo reálných záměrů. Rozhodl-li se poškozený, že stav, kdy nemá prostředky na podnikání, překoná získáním finančních zdrojů, třeba i za evidentně nevýhodných podmínek, jde o odhodlání získat finanční prostředky stůj co stůj, nikoliv o tíseň. Podle obviněného z obsahu výpovědi poškozeného stav tísně nelze vyvodit, ani jej poškozený netvrdil. Poškozený jednal v představě, že se mu podaří uskutečnit jeho záměry a prostředky vrátí, kdy byl obeznámen s podmínkami poskytnutí prostředků, a to dokonce ze strany profesionálů (právníka a notáře), a stejně tak i srozuměn s následky, které nevrácení prostředků bude přinášet. Poškozený ani nepodal trestní oznámení v inkriminovaném období a teprve z iniciativy policejních orgánů bylo až v roce 2013 zahájeno trestní stíhání obviněného. I kdyby byla právní kvalifikace skutku shledána správnou, bránila by uznání viny překážka zániku trestní odpovědnosti promlčením trestního stíhání. Horní hranice trestní sazby podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku činí dva roky. Podle § 34 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku trestní odpovědnost za takový trestný čin zaniká uplynutím promlčecí doby, která činí tři léta. Obviněný P. Z. se měl předmětného jednání dopustit dne 16. 5. 2006. Trestní stíhání obviněného bylo zahájeno dne 24. 6. 2013, pro tento skutek pak dne 6. 12. 2013. Důvody přerušení promlčecí doby jsou upraveny v § 34 odst. 4 tr. zákoníku. Žádná zákonem předvídaná skutečnost však v případě obviněného u promlčecí doby, která začala plynout dne 17. 5. 2006, nenastala. Tříletá promlčecí doba tudíž uplynula dne 17. 5. 2009.

16. Co se týče přečinu nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku [bod I. 5) rozsudku nalézacího soudu], jednání obviněného mělo být posouzeno jako beztrestné v důsledku dobrovolného vydání zbraně. Otázku dobrovolnosti vydání zbraně přitom řešil Nejvyšší soud například v usnesení velkého senátu trestního kolegia ze dne 5. 10. 2017, sp. zn. [15 Tdo 1740/2016](#), kdy dospěl k závěru, že pokud pachatel dobrovolně vydal střelnou zbraň při provádění domovní prohlídky, není použití ustanovení o účinné lítosti a zániku trestnosti vyloučeno. Obviněný zbraň a střelivo dobrovolně vydal ještě před zahájením domovní prohlídky, při domovní prohlídce tedy nebyly „nalezeny“. Obviněný se

zbraní nespáchal žádný trestný čin a domovní prohlídka nebyla na nalezení zbraně zaměřena. Jejím primárním účelem bylo zjištění skutečností v souvislosti s trestným činem vydírání, resp. legalizace výnosů z trestné činnosti (listiny, peníze, nosiče dat apod.).

17. Obvinění proto navrhli, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 5. 2022, sp. zn. 2 To 6/2020, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Vrchnímu soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

18. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“) ve vyjádření k dovolání předeslal, že z obsahu dovolání je patrné, že dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. se mají vztahovat k odsuzujícímu rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, jakožto soudu nalézacího, a že rozsudek odvolacího soudu chtěli dovolatelé patrně napadnout rovněž podle písm. m) uvedeného ustanovení.

19. Dále poznamenal, že dovolatelé opakují ve svých dovoláních obhajobu, kterou uplatnili již před nalézacím soudem a kterou shrnuli ve svých odvoláních proti odsuzujícímu rozsudku nalézacího soudu. S těmito námitkami se proto již vypořádal odvolací soud v odůvodnění svého rozhodnutí, podle státního zástupce však způsobem, s nímž se lze ztotožnit jen částečně. Státní zástupce vyjádřil přesvědčení, že odvolací soud neodstranil vadu popisu skutku dovolatele J. J., na kterou poukázal již ve svém předchozím vyjádření k předchozímu dovolání obou dovolatelů a kterou konstatoval i Nejvyšší soud v bodech 27. až 30. svého rozhodnutí, jímž předchozímu dovolání vyhověl. Podle státního zástupce je však nutno vypořádat se s otázkou, zda dovolatelé tuto vadu namítají. Na jedné straně obecně nesouhlasí s právním posouzením skutku, na straně druhé výslovně uvádějí, že nově popsaný skutek „již vykazoval skutkové okolnosti umožňující právně posoudit jednání obviněného jako návod ke zločinu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b) k § 175 odst. 1 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku“. V této nápravě popisu skutku odvolacím soudem spatřují porušení zákazu reformace *in peius*. S touto námitkou však státní zástupce nesouhlasil, neboť fakticky je popis skutku ve vztahu k dovolateli J. J. minimálně stejně mírný jako popis původní. Původní vada tohoto popisu tak zůstala zachována a k porušení zákazu reformace *in peius* proto dojít nemohlo.

20. Státní zástupce poukázal na vadný popis skutku v rozsudku vrchního soudu již zrušeném předchozím rozhodnutím dovolacího soudu, který neobsahoval popis znaků návodu k předmětnému zločinu vydírání. Na pokyn Nejvyššího soudu se odvolací soud pokusil tuto vadu popisu skutku napravit. Učinil tak ovšem způsobem, který pokynu neodpovídá, a popis skutku nadále neobsahuje dostatečný popis subjektivní stránky trestného činu dovolatele J. J. Přitom nalézací soud v bodu 497. svého rozsudku dovodil, že dovolatel J. J. byl o vydírání poškozeného průběžně informován a souhlasil s ním. Pak je otázkou, proč toto skutkové zjištění (rozhodné pro dovození znaků předmětného návodu) nebylo uvedeno ve skutkové větě rozsudku. Je tak zřejmé, že soudy vědomí dovolatele J. J. o znacích vydírání páchaného dovolatelem P. Z. dovodily, v popisu skutku je však nevyjádřily. Dovolatelé ovšem tuto vadu neuplatnili a v rámci svého dovolání výslovně označili popis skutku za již odpovídající užité právní kvalifikaci. Z tohoto závěru dovodili porušení zákazu reformace *in peius*. Dovolání v této části tedy neodpovídá žádnému z dovolacích důvodů. Podle státního zástupce nelze konstruovat námitku dovolatelů nad jasně vyslovený rámec, který zvolili ve svém dovolání. Nutno respektovat právo dovolatele zaměřit své dovolání prostřednictvím svého obhájce jakýmkoliv směrem.

21. Co se týče výtky dovolatelů, že jednání dovolatele P. Z. vůči poškozenému bylo „jednání legitimní, dovolené a přiměřené“, státní zástupce upozornil, že protiprávnost činu mohou vyloučit okolnosti na straně poškozeného v případě krajní nouze podle § 28 tr. zákoníku nebo nutné obrany podle § 29 tr. zákoníku. Z tohoto pohledu je argumentace dovolatelů poněkud neukončená, neboť nutnou obranu ani krajní nouzi nenamítají a ani nerozvádějí, zda byly naplněny znaky takových okolností - nebezpečí či útok přímo hrozící, přiměřenost obrany při útoku a odvrátitelnost nebezpečí

při krajní nouzi. K těmto okolnostem proto státní zástupce jen obecně uvedl, že je považuje za nenaplněné a pro absenci argumentace dovolatele se k této námitce z hlediska hmotněprávního nemůže blíže vyjádřit. Stejně se z důvodu absence konkrétnější argumentace nemůže blíže vyjádřit ani k námitce „zjevného rozporu rozhodnutí s provedeným dokazováním“.

22. Pokud jde o výhrady proti dokazování a učiněnému skutkovému zjištění, připomněl státní zástupce, že pokud by měl být nesprávnými skutkovými zjištěními založen některý z dovolacích důvodů, muselo by se jednat o rozhodná skutková zjištění, která jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nimž nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy - viz § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v nyní účinném znění. Za situace, kdy byly podstatným zdrojem důkazů proti obviněným odposlechy a svědecké výpovědi poškozených osobně slyšených nalézacím i odvolacím soudem, považoval za obtížné zrevidovat výsledek takového dokazování v dovolacím řízení. Proto jen konstatoval, že zpochybňují-li dovolatelé skutková zjištění soudů tím, že uvádějí skutková zjištění alternativní, spíše tím uplatňují zásadu *in dubio pro reo*, která samotná žádný z dovolacích důvodů založit nemůže. Co se týče odmítnutí důkazních návrhů obhajoby, s těmito se odvolací soud vypořádal v bodech 49. a 50. vcelku věcně adekvátním způsobem.

23. V těchto částech proto považoval státní zástupce dovolání za dílem neodpovídající dovolacím důvodům a dílem za zjevně neopodstatněné.

24. Námitka, prostřednictvím které dovolatel P. Z. brojí proti posouzení svého jednání vůči poškozenému Z. K. jako přečinu lichvy, podle názoru státního zástupce odpovídá tvrzenému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Právní posouzení tohoto skutku však považoval za správné. Odvolací soud splnil pokyn soudu dovolacího, aby právní posouzení skutku řádně odůvodnil (viz body 70. až 73. rozsudku). Dovolatel zopakoval námitku o potřebě peněz poškozeného jen na jeho podnikání a odkázal na dvě judikurní rozhodnutí. V případě prvního poškození v rozhodné době nepodnikali, neměli dosud z podnikání žádné závazky. Ve druhé věci pak postrádal Nejvyšší soud skutková zjištění, z nichž by bylo patrné, že se poškození nacházeli v tísní. Prvá judikovaná věc se popsáním okolnostmi liší od věci dovolatele. Druhá pak jen potvrzuje potřebu tíseň prokázat. Podle popisu skutku této části rozsudku odvolacího soudu byl poškozeným podnikatel, který by ukončením svého podnikání zasáhl do životů mnoha lidí - svých zaměstnanců i obchodních partnerů. Takovou situaci považoval státní zástupce z hlediska znaku „tíseň“ za diametrálně odlišnou od prvního judikátu týkajícího se situace, kdy poškození pouze hodlali s podnikáním započít. Proto je přiměřené dovodit stav tíseň z potřeby peněz k dokončení zakázek z již probíhajícího podnikání. V případě poškozeného K. je situace právě taková. Znak tíseň tedy byl naplněn, právní posouzení skutku je správné a dovolání tak v této části zjevně neopodstatněné.

25. K námitce stran promlčení trestního stíhání státní zástupce uvedl, že podle § 34 odst. 2 tr. zákoníku počíná promlčecí doba běžet od okamžiku účinku nebo od ukončení jednání. Z popisu skutku v rozsudku odvolacího soudu je zřejmé, že dovolatel P. Z. přijímal plnění z lichvy až do roku 2007 a nakonec toto plnění vymáhal podáním návrhu na exekuci ze dne 8. 4. 2009. Své jednání tedy neukončil dříve než v dubnu 2009. Přitom již od jara 2011 se měl dopustit jednání popsaného v části I) a) rozsudku odvolacího soudu, které bylo posouzeno jako zločin vydírání s přísnějším trestem, než jaký hrozil za přečin lichvy. Podle § 34 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku se v takovém případě promlčecí doba přerušuje a začíná běžet promlčecí doba nová. Od „jara 2011“ tedy běžela nová tříletá promlčecí doba, která by skončila teprve „na jaře“ 2014. V létě 2013 však již bylo zahájeno dovolatelovo trestní stíhání. Z hlediska dovolání by předmětná námitka odpovídala dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., který dovolatel neuplatnil. V každém případě by se jednalo o námitku zjevně neopodstatněnou, neboť dovolatelovo trestní stíhání nepřijatelné nebylo.

26. Pokud jde o námitku proti posouzení skutku pod bodem I. 5) jako přečinu nedovoleného

ozbrojování, státní zástupce poukázal na usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2017, sp. zn. [15 Tdo 1740/2016](#), a plně odkázal na body 78. a 79. rozsudku odvolacího soudu. Pro úspěšné uplatnění účinné lítosti při domovní prohlídce je nezbytné předání zbraně a střeliva orgánům činným v trestním řízení v době, kdy účinná lítost může být uplatněna. To plyne i z dovolatelem citovaného usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu. V judikované věci byly zbraně u obviněného nalezeny v šestiměsíčním období, kdy podle čl. II bod 1. citovaného zákona č. 170/2013 Sb. bylo možno zbraně beztrestně odevzdávat. Velký senát se tedy zabýval situací od obviněného časově zcela odlišnou a shrnul, že „podmínkou pro závěr o zániku trestní odpovědnosti obviněného z důvodu aplikace čl. II bodu 1. věty první zákona č. 170/2013 Sb. v průběhu tzv. zbraňové amnestie je jeho aktivní jednání spočívající v dobrovolném a faktickém odevzdání nelegálně držené zbraně do úschovy policie nebo jejím přenechání ve prospěch státu, nebo alespoň jednání, z něhož konkrétně vyplývá jeho úmysl neoprávněně přechovávanou zbraň dobrovolně odevzdat do úschovy policie či přenechat ve prospěch státu.“ Za podstatné státní zástupce považoval, že dovolatel vydal zbraň a střelivo před zahájením domovní prohlídky konané dne 24. 6. 2013, což nakonec i on sám uvádí ve svém dovolání. Zákon č. 170/2013 Sb. však nabyl účinnosti až téměř rok poté – dne 1. 7. 2014. V době konání domovní prohlídky tedy ohledně trestného činu podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku nebylo možno uplatnit účinnou lítost, neboť to v té době žádný právní předpis neumožňoval. Účinná lítost nebyla a není u tohoto trestného činu přípustná ani podle obecného ustanovení § 33 tr. zákoníku. Dovolatel se tak v podstatě domáhá zpětné účinnosti zákona, kterou se ani uplatněný judikát nezabýval.

27. Státní zástupce se nakonec vyjádřil také k poznámce dovolatele, že odvolací soud výslovně neuvedl, že ohledně nedovoleného ozbrojování zůstal odvoláním napadený rozsudek nalézacího soudu nezměněn. Dovolatel neuvedl, že by se jednalo o vadu rozsudku odvolacího soudu, a ani neuplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. Proto jen pro úplnost poukázal na stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 10. 5. 2022, sp. zn. [Pl. ÚS - st. 56/22](#), a na skutečnost, že se soud vypořádal se všemi podstatnými námitkami dovolatele v již uvedených bodech 78. a 79., kde věcně vysvětlil, proč zůstal rozsudek nalézacího soudu v bodu I. 5) nedotčen.

28. Státní zástupce shrnul, že námitky uvedené dovolatelem P. Z. dílem neodpovídají žádnému dovolacímu důvodu a dílem jsou zjevně neopodstatněné. Námitky uvedené dovolatelem J. J. neodpovídají žádnému dovolacímu důvodu. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání dovolatele P. Z., neboť jde o dovolání zjevně neopodstatněné, a podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl dovolání dovolatele J. J., neboť bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř.

III.

Přípustnost dovolání a obecná východiska

29. Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání obviněných jsou podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř. přípustná, že je obvinění podali včas (§ 265e odst. 1 tr. ř.) jako oprávněné osoby [§ 265d odst. 1 písm. c) tr. ř.] a že splňují náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.).

30. Nejvyšší soud úvodem připomíná, že ve vztahu ke všem důvodům dovolání platí, že obsah konkrétně uplatněných námitek, o něž se opírá existence určitého dovolacího důvodu, musí věcně odpovídat zákonnému vymezení takového dovolacího důvodu podle § 265b tr. ř., nestačí jen formální odkaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů. Obvinění explicitně odkázali na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř.

31. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly

nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Za právně relevantní dovolací argumentaci lze tedy považovat též takovou, která důvodně poukazuje na ty závažné procesní vady, které ve svých důsledcích zpravidla mají za následek porušení práva na spravedlivý proces a jsou podřaditelná pod alternativy dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

32. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Východiskem pro posuzování, zda je tento dovolací důvod naplněn, jsou v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená především v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popř. i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (trestního, ale i jiných právních odvětví).

33. V kontextu uplatněných dovolacích důvodů je zapotřebí poznamenat, že byť obviněný P. Z. v podaném dovolání formálně neodkázal na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., v části dovolání týkající se přečinu lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku uvedený dovolací důvod fakticky uplatnil, když namítl nepřípustnost trestního stíhání z důvodu promlčení trestní odpovědnosti. Za této situace s přihlédnutím k obsahu podání (§ 59 odst. 1 tr. ř.) považoval dovolací soud dovolání opřené rovněž o citovaný dovolací důvod. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. je dán tehdy, jestliže proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné. Obecně se jedná o případy, kdy ve věci existoval některý z obligatorních důvodů uvedených v § 11 odst. 1, 2 a 5 tr. ř. nebo v § 11a tr. ř., pro který nelze trestní stíhání zahájit, a bylo-li již zahájeno, musí být zastaveno. Tento dovolací důvod tedy spočívá v tom, že příslušný orgán činný v trestním řízení - v závislosti na tom, kdy důvod nepřípustnosti trestního stíhání vyšel najevo - nerozhodl o zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 tr. ř., § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř., § 223 odst. 1 tr. ř., § 231 odst. 1 tr. ř., § 257 odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř. ani podle § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř. či § 314p odst. 3 písm. c) tr. ř. nebo § 314r odst. 5 tr. ř., a místo toho došlo k jinému rozhodnutí, které je pro obviněného méně příznivé a je rozhodnutím ve věci samé ve smyslu § 265a odst. 1, 2 tr. ř. Tento dovolací důvod se tedy týká jen takové nepřípustnosti trestního stíhání, která je založena na důvodech uvedených v ustanovení § 11 odst. 1, 2 a 5 tr. ř. nebo podle § 11a tr. ř., protože jen v těchto ustanoveních trestní řád taxativně vypočítává důvody nepřípustnosti trestního stíhání. Jiné namítané vady, byť se týkají průběhu trestního stíhání, nezakládají důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 3162). Podle § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř. trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, je-li trestní stíhání promlčeno.

IV.

Důvodnost dovolání

34. V projednávaném případě dovolací soud výše uvedená pochybení nezaznamenal. Výtkám obviněných obsaženým v jejich dovoláních nelze přisvědčit.

35. K opomenutí důkazů, které obvinění v dovolání naznačili, když uvedli, že odvolací soud zamítl veškeré jejich důkazní návrhy a označil je za nadbytečné a nedůvodné, je vhodné uvést, že ani podle judikatury Ústavního soudu (viz např. nález ze dne 20. 5. 1997, sp. zn. [I. ÚS 362/96](#), usnesení ze dne 25. 8. 2005, sp. zn. [I. ÚS 152/05](#)) není soud v zásadě povinen vyhovět každému důkaznímu návrhu. Právu obviněného navrhnout důkazy, jejichž provedení v rámci své obhajoby považuje za potřebné, odpovídá povinnost soudu nejen o důkazních návrzích rozhodnout, ale také, pokud jim nevyhoví,

vyložit, z jakých důvodů navržené důkazy neprovedl. Ústavní soud v řadě svých nálezů (např. ze dne 16. 2. 1995, sp. zn. [III. ÚS 61/94](#), ze dne 12. 6. 1997, sp. zn. [III. ÚS 95/97](#), ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. [I. ÚS 733/01](#), ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. [III. ÚS 173/02](#), a další) podrobně vyložil pojem tzv. opomenutých důkazů ve vazbě na zásadu volného hodnocení důkazů a požadavky, jež zákon klade na odůvodnění soudních rozhodnutí. Neakceptování důkazního návrhu obviněného lze založit třemi důvody: Prvním je argument, podle něhož tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Dalším je argument, podle kterého důkaz není s to ani ověřit ani vyvrátit tvrzenou skutečnost, čili ve vazbě na toto tvrzení nedisponuje vypovídací potencií. Konečně třetím je pak nadbytečnost důkazu, tj. argument, podle něhož určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností (s praktickou jistotou) ověřeno nebo vyvráceno.

36. Výtky obviněných směřující proti úplnosti provedení dokazování neshledal dovolací soud důvodnými. Posuzovaná trestní věc není stížena vadou opomenutých důkazů, neboť Vrchní soud v Praze povinností stanovenou judikaturou Ústavního soudu dostal, když v odůvodnění svého rozhodnutí vyložil, proč některým návrhům na provedení dokazování nevyhověl a jako nadbytečné a nedůvodné je zamítl, přičemž nutno podotknout, že některé důkazní návrhy obhajoby odvolací soud akceptoval. Odvolací soud konstatoval, že obhajoba se domáhá v drtivé většině opakování důkazů již provedených před soudem prvního stupně, tedy v rozsahu, který by zcela nahrazoval činnost nalézacího soudu (§ 263 odst. 6 tr. ř.), přitom dokazování bylo před odvolacím soudem doplněno o stěženi důkazní prostředky, a to o výsledky svědků V. B., Z. K. a S. R. a o listinné důkazy, které se týkají obviněných a dotčených obchodních společností. Odvolací soud tak učinil proto, aby mohl tyto výpovědi sám hodnotit a mohl se tak případně odchýlit od skutkových zjištění soudu prvního stupně. Zdůraznil, že byly-li již v průběhu hlavního líčení navrhované důkazy provedeny, není žádný rozumný ani logický důvod znovu je mechanicky opakovat (připomínat), když hodnocení důkazů je výsadním právem nalézacího soudu, který je provádí a následně hodnotí. Podle odvolacího soudu se obhajoba domáhala revize hodnocení obsahu důkazů již provedených, a to ve prospěch obviněných. Odvolací soud uzavřel, že nalézací soud provedl dokazování v rozsahu potřebném k řádnému zjištění skutkového vztahu, o němž důvodné pochybnosti nevznikají, čímž si vytvořil základ pro rozhodnutí ve věci i stran skutků, které byly předmětem odvolání ze strany obou obviněných. Doplnil, že nadto nelze očekávat s ohledem na značný časový odstup od spáchání trestné činnosti (9 až 16 let) důkazní přínos opakovaných, popř. nových svědeckých výpovědí. S tímto vypořádáním důkazních návrhů obsažených v bodě 49. až 50. se lze ztotožnit s přihlédnutím k níže zmíněnému hodnocení důkazů soudy nižších stupňů, návrhy na doplnění dokazování tedy byly vypořádány a nelze hovořit o vadě důkazů opomenutých.

K bodu I) výroku o vině obou dovolatelů

37. Dovolací soud dále ve věci nezaznamenal ani zjevný rozpor mezi rozhodnými skutkovými zjištěními soudů a obsahem provedených důkazů. Z odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů (body 481. až 510. rozsudku nalézacího soudu, body 61. až 66. rozsudku odvolacího soudu) vyplývá přesvědčivý vztah mezi soudy učiněnými skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů. Je zjevné, že soudy postupovaly při hodnocení důkazů důsledně podle § 2 odst. 6 tr. ř. a učinily skutková zjištění, která řádně zdůvodnily. Důkazy hodnotily podle vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu a v odůvodnění svých rozhodnutí v souladu s požadavky § 125 odst. 1 tr. ř. vyložily, jak se vypořádaly s obhajobou obviněných a proč jí neuvěřily. Není úkolem Nejvyššího soudu coby soudu dovolacího, aby jednotlivé důkazy znovu reprodukoval, rozebíral, porovnával a vyvozoval z nich vlastní skutkové závěry. Podstatné je, že soudy nižších stupňů hodnotily provedené důkazy v souladu s jejich obsahem, že se nedopustily žádné deformace důkazů, že ani jinak nevybočily z mezí volného hodnocení důkazů a že své hodnotící závěry jasně a logicky vysvětlily. To, že způsob hodnocení provedených důkazů

nekoresponduje s představami dovolatelů, není dovolacím důvodem a samo o sobě závěr o porušení zásad spravedlivého procesu a o nezbytnosti zásahu Nejvyššího soudu neopodstatňuje.

38. Dovolací soud přesto nad rámec výše uvedeného doplňuje následující. Svým usnesením ze dne 4. 8. 2021, sp. zn. [8 Tdo 362/2021](#), zrušil předchozí rozsudek vrchního soudu ze dne 23. 7. 2020 mj. i v bodě 1), jímž byla vyslovena vina obou obviněných skutkem spočívajícím ve vydírání poškozeného V. B. Důvodem byl především nesoulad skutkové a právní věty, resp. nevyjádření veškerých zákonných znaků (objektivní i subjektivní stránky) návodu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b) k § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku u obviněného J. J. Vytčena byla i nesrozumitelnost odůvodnění výše způsobené škody a netransparentnost adekvátní kalkulace. V podrobnostech viz body 27. až 31. výše uvedeného usnesení Nejvyššího soudu. V případě opakovaného, aktuálními dovoláními napadeného rozsudku odvolacího soudu lze (až na vadu formulace skutku zmíněnou níže) konstatovat, že dovolací soud doplnil dokazování, vytvořil si tak dostatečný prostor ve smyslu § 259 odst. 3 a § 263 odst. 7 tr. ř., aby se při novém rozhodnutí o vině obviněných mohl v rozsahu a způsobem, který považoval za nutný, odchýlit od skutkových zjištění soudu prvního stupně. Zároveň své hodnotící pasáže podrobněji rozvedl a odkázal i na stěžejní důkazy, pro které nepřisvědčil skutkové verzi obhajoby a považoval ji za vyloučenou i přes některé problematické aspekty osoby poškozeného, včetně pokusu uplatnit zjevně falšovanou směnku v neprospěch obviněného J. J. – viz skutek pod bodem I) b).

39. Oba dovolatelé brojili na základě důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zejména proti věrohodnosti poškozeného, že vůbec proti němu bylo použito jakéhokoli nátlaku, a proti závěru soudů nižších stupňů, že existovala pohledávka společnosti A. G. z šesti faktur v souhrnné výši 4 212 578 Kč, ačkoli tyto faktury byly řádně uhrazeny. Na to vázali z důvodu § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. též námitku právní kvalifikace, tedy zejména že proti nekalému postupu poškozeného bylo namíste se bránit a že je vadný i propočet výše škody způsobené trestnou činností, neboť poškozený neuplatňoval (v předmětném období, v insolvenčním řízení, v tomto řízení trestním) nárok na její náhradu buď vůbec, nebo v podstatně nižší výši.

40. Stran otázky údajného uhrazení předmětných faktur soudy nižších stupňů správně poukázaly na relevantní okolnosti provázející údajné platby z faktur k rukám poškozeného, které se snažili dovolatelé prezentovat jako prokázané a odkazovali na již výše zmíněný obsah spisu Policie České republiky Rumburk sp. zn. KRPU-23298/TČ-2010, s jehož obsahem se nalézací soud náležitě vypořádal v bodě 501. rozsudku způsobem, který konvenuje i s vyjádřením, svědkyně Š. L., tehdejší jediné formální jednatelky a společnice A. G. Ona i svědkyně I. B. popsaly v obsahové shodě s V. B. existenci pohledávky z faktur, kterou poškozený intenzivně řešil, byl na něj vyvíjen nátlak, aby pohledávky odprodal za co nejnižší cenu, a byl v tomto ohledu velmi intenzivně kontaktován k jeho nelibosti obviněným P. Z. Když svědkyně Š. L. zaregistrovala v rámci insolvenčního řízení doklady o údajných úhradách faktur, iniciovala trestní oznámení, trestní řízení však bylo zastaveno, když Policie České republiky Rumburk obdržela doklady o údajných úhradách faktur, bez dalšího ověřování. Přitom poškozený i svědkyně Š. L. striktně jakoukoli úhradu popřeli. Soud prvního stupně správně poukázal na skutečnost, že data vystavení faktur a data úhrady v hotovosti jsou velmi netypicky shodná, měly být hrazeny hotově částky, které převyšují zákonný limit stanovený zákonnou úpravou o maximálních možných částkách hrazených v hotovosti podle zákona č. 254/2004 Sb., domovní prohlídkou v sídle E. J. byl nalezen licenční klíč k přístupu do účetnictví A. G., byly nalezeny nepodepsané příjmové doklady s různými částkami, které měla A. G. obdržet, ve vozidle obviněného J. J. byl nalezen souhrn faktur vydaných A. G. obsahující i faktury předmětné (data úhrady těchto faktur na zajištěném seznamu a na dokladech potvrzujících úhradu jsou rozdílná). V neposledním případě bylo velmi názorně nejméně na jednom případě demonstrováno, že poškozený platbu z faktur fakticky nemohl obdržet, neboť se v daný okamžik nacházel v letadle směřujícím do USA. Pokud dovolatelé tyto skutečnosti zpochybnili možností nepravě uvedeného data úhrady na dotyčném dokladu, jde pouze o řetězící se námitky k obsahu důkazů (poté, co předchozí námitka byla

vypořádána) a jejich relativizaci a ve svém souhrnu pak o polemiku se způsobem hodnocení důkazů soudem, který však nepostrádá elementární logiku a představuje dílčí skutkový závěr souladný s obsahem provedených důkazů. Doplnit lze v těchto souvislostech obsah procesně využitelných odposlechů telekomunikačního provozu, na něž poukázal konkrétním výčtem odvolací soud (bod 61. rozsudku), z nichž vyplývá evidentní snaha obou obviněných zmocnit se originálů předmětných faktur, kdy zejména obviněný P. Z. obviněnému J. J. závazně slibuje, že „B. na E. zapomene a jestli existují nějaké doklady o dluhu, tak je Z. J. přinese“ (hovor obviněných z 12. 5. 2011 11:25 hod.). Zcela logickým a oprávněným je tak skutkový závěr soudů, že pohledávka společnosti A. G. existovala, jednotlivé faktury nebyly uhrazeny, čímž se obvinění cítili oprávněně ekonomicky ohroženi (hovoří v telefonátech i ve zjevném kontextu s poškozeným V. B. o nežádoucím „okusování společnosti E.“ atd.). Nakonec samotné završení skutku pod bodem I) a) podle jeho popisu svědčí o tom, že vůle obviněných byla za evidentně nevýhodných podmínek poškozenému vnucena a tento (pod nátlakem) zcela rezignoval na kompletní vymožení pohledávky. Na tomto závěru nemůže ničeho změnit ani poukaz dovolatelů na některé listiny, které vztahy mezi oběma společnostmi deklarují odlišně, popř. poukaz na obsah policejního spisu, který se s námitkami neuhrazení faktur nevypořádal, apod. Pakliže měly být předmětné faktury zcela uhrazeny, nejví se logickým, aby obvinění vůbec byli ochotni natolik agilně s poškozeným jednat o odkupu těchto pohledávek, sice za zlomek hodnoty, nicméně stále za částku a automobil v celkovém finančním rozsahu 410 000 Kč.

41. Soudy se v návaznosti na obsah důkazního řízení argumentačně náležitě vypořádaly i se závěrem o spolupráci obou obviněných na postupu vůči poškozenému, který našel svého odrazu především v nátlakových kontaktech obviněného P. Z. s poškozeným, a opřely své závěry o výpověď poškozeného, výpovědi svědků jeho verzi podporující, listinné důkazy a obsah telekomunikačního provozu. Soudy nižších stupňů si byly vědomy komplikovanosti vztahů mezi obviněnými a poškozeným, u něhož zejména bylo zjištěno v případě bodu I) b) nekalé jednání se směnkou a to, že tvrdil-li výhrůžky P. Z. po telefonu, tyto nebyly zadokumentovány. Právě proto se poměrně podrobně zabývaly obsahem provedených důkazů a odůvodněním příklonu k verzi poškozeného. Povšimly si, že poškozený po předchozích telefonických kontaktech s obviněným P. Z. tomuto vždy vyhověl, absolvoval (tímto obviněným nerozporovanou a svědkyní I. B. potvrzenou) scénku se svědkem L. M., na něhož měl fingovaně po předchozí vzájemné domluvě obviněný, který u toho i manipuloval se střelnou zbraní, zaútočit pro údajnou neuhrazenou pohledávku a použít při tom předem obstaranou vepřovou krev, přičemž komunikace o tom mezi L. M. a obviněným byla zachycena v záznamech telekomunikačního provozu. Pokud se událost odehrála krátce před uzavřením dohody o odkoupení pohledávky, je zjevné, že šlo o součást finálního nátlakového jednání a zlomení vůle poškozeného, aby vyhověl po všech ostatních atacích ekonomickým zájmům obviněných, čehož i bylo fakticky dosaženo, když poškozený pohledávky odprodal popsáním způsobem za 250 000 Kč a vozidlo VW Golf. Ačkoli zachycená telefonická komunikace poškozeného s obviněným P. Z. neobsahuje explicitní výhrůžky, je z důkazů patrné nátlakové jednání, výhrůžky popisuje poškozený i mimo hovory telefonem a je ve své výpovědi podpořen zejména i výpověďmi již uvedených svědkyň I. B. a Š. L. Nalézací soud analyzoval dostatečným způsobem též vzájemné vztahy obou dotčených společností a osob jednajících v jejich zájmu, z čehož důsledně i v návaznosti na opatřené důkazy např. při provedených domovních prohlídkách a prohlídkách jiných prostor dovodil stanovisko stran hodnocení věrohodnosti výpovědí svědků i obviněných. Odvolací soud pak relevantně zdůraznil (viz body 61. až 62. rozsudku) též odkaz na záznamy telekomunikačního provozu, z nichž je patrná spolupráce obou dovolatelů, a to v souladu s výpovědí obviněného P. Z. o tom, že průběžně obviněného J. J. informoval o vyřizování záležitosti s poškozeným a jeho eliminaci kvůli ohrožování společnosti E. J. pohledávkou z faktur (opakovaně užit termín „okusování“). Stručně rekapitulováno je zjevné, že oba obvinění dispozici poškozeného s pohledávkou vnímali jako zásadní problém, který hodlal obviněný P. Z. ve prospěch spoluobviněného a z jeho popudu řešit co nejrazantněji, neboť sám hodlal na profitu společnosti E. J. participovat. Obviněný P. Z. se opakovaně a velmi autenticky prezentuje jako osoba s kontakty na podsvětí, schopná vymáhání dluhů i za použití velmi barvitě líčeného násilí, jiných fyzicky

disponovaných mužů východních národností apod. Zcela explicitně upozorňuje obviněného J. J. na možnost trestního stíhání pro vydírání a ublížení na zdraví s důsledkem nepodmíněného trestu odnětí svobody a totéž sděluje i další jiné osobě v jiném telefonátu. Tyto hovory se stáčí i na konkrétní záležitost s poškozeným V. B., na něhož obviněný P. Z. poslal svoje lidi, donutil jej, aby proti firmě E. J. nic nepodnikal, donutí jej na uvedenou firmu zapomenout a vydat veškeré existující doklady o jejím dluhu. Poškozený je pak P. Z. instruován ke schůzkám, k sepisu odkupu pohledávek za 1,5 mil. Kč, poškozený trvá na pravosti a existenci pohledávek. Obviněný J. J. vyzývá spoluobviněného, aby na záležitosti důsledně zapracoval, neboť je k tomu nucen jinými osobami, a to za použití legálních i nelegálních prostředků. Obviněný P. Z. slibuje okamžité zjednání nápravy a poté má v úmyslu dokonce podat na poškozeného trestní oznámení. J. J. při různých příležitostech popisuje a navrhuje, jakých ponižujících, popř. i výslovně fyzicky trýznivých praktik snad bude muset vůči poškozenému použít. Celá akce má pak směřovat ke stabilizaci poměrů společnosti E. J., z níž i P. Z. hodlá požívat zisku a tím i spokojeného života a nezabývat se dále podřadným vymáháním dluhů. Naopak poškozenému předvídají trest odnětí svobody a různé druhy újmy na zdraví. Zmínka je i o ukončení celé záležitosti a o spokojenosti obviněného J. J., který získal smlouvu uzavřenou s poškozeným (o prodeji pohledávky). V podrobnostech např. viz č. l. 706 až 714.

42. Za daných okolností a při zohlednění obsahu ve věci provedených důkazů zmíněných výše nelze pro zjevný rozpor provedených důkazů se skutkovými závěry vytknout soudům nižších stupňů jejich závěry o tom, že se obviněný P. Z. jednání popsaného pod bodem I) vůči poškozenému dopustil a že se tak stalo na žádost a po předběžné i průběžné dohodě s obviněným J. J., který byl informován nejen v hrubých rysech, nýbrž poměrně ilustrativně, o způsobu postupu vůči poškozenému a s tímto souhlasil. V podstatě nezpochybněným a skutkově logickým výstupem je pak podpis poškozeného na smlouvě o prodeji pohledávky [bod a)] a na smlouvě o narovnání [bod b)].

43. Nejvyšší soud neshledal důvodnými výhrady obviněných ke skutkovým zjištěním, podle nichž se odvolací soud dostatečně nezabýval všemi námitkami uplatněnými v odvolání. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí, jakož i z odůvodnění rozsudku nalézacího soudu naopak zjistil, že soudy na obhajobu obviněných, byť úsporným způsobem, reagovaly a věnovaly jí pozornost. V této souvislosti nutno upozornit, že není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pokud proti nim postaví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. [III. ÚS 989/08](#), usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 6. 2012, sp. zn. [III. ÚS 3122/09](#), resp. ze dne 1. 4. 2014, sp. zn. [I. ÚS 162/13](#), a ze dne 13. 8. 2015, sp. zn. [IV. ÚS 750/14](#)). Přezkoumávaná soudní rozhodnutí pak takový ucelený argumentační systém, kterým je obhajoba obviněných vyvrácena, nepochybně skýtají. Odvolací soud za těchto okolností nebyl povinen zabývat se každou jednotlivostí obsaženou v jejich odvolání. Závazek plynoucí z článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod promítnutý do podmínek kladených na odůvodnění soudních rozhodnutí nemůže být chápán tak, že vyžaduje podrobnou odpověď na každý argument (vznesenou námitku), protože odvolací soud se při zamítnutí odvolání v principu může omezit na převzetí odůvodnění soudu nižšího stupně (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2008, sp. zn. [II. ÚS 2947/08](#), a rovněž rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Ruiz García proti Španělsku ze dne 21. 1. 1999, č. [30544/96](#), § 26 a rozsudek ESLP ve věci Helle proti Finsku ze dne 19. 12. 1997, č. [20772/92](#), § 59–60). Podmínkou takového postupu je však to, že z odůvodnění rozhodnutí soudu druhého stupně musí být patrné, že se všemi důležitými otázkami skutečně zabýval a že se nespokojil s pouhým potvrzením závěrů soudu nižší instance (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2017, sp. zn. [II. ÚS 2027/2017](#)), což odvolací soud v přezkoumávané věci učinil. Rozhodnutí soudů tak co do vypořádání se s obsahem provedených důkazů rozhodně nelze považovat za nepřezkoumatelná, neboť důkazy hodnotily postupem souladným s § 2 odst. 6 tr. ř., a to včetně vypořádání se s relevantními body obhajoby obviněných, kteří z valné části opakovali obhajobu z řízení před nalézacím soudem. Pakliže

poukazovali na značný textový rozsah písemného odvolání (více než 50 stran), je nedůvodnou představou, že by odvolací soud byl principiálně povinen argumentačně reagovat srovnatelným rozsahem a, jak již bylo řečeno, reagovat na každou jednotlivost obsaženou v opravném prostředku.

44. Dovolatelé výslovně stran J. J. konstatovali (jak je gramaticky za oba uvozeno v bodu 10. dovolání), že odvolací soud ve svém rozhodnutí ze dne 19. 5. 2022 již „popsal skutek takovým způsobem, že tento skutek (již – oproti předchozímu rozsudku vrchního soudu) vykazoval skutkové okolnosti umožňující právně posoudit jednání obviněného jako návod ke zločinu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b) k § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku“. V takovém případě pak dovedli na základě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. porušení zásady zákazu reformace *in peius*, neboť Vrchní soud v Praze nebyl podle jejich mínění oprávněn formulovat skutek týkající se obviněného J. J. tak, že vykazoval znaky návodu ke zločinu vydírání, když zrušení předchozího rozsudku vrchního soudu, v němž byl předmětný skutek formulován tak, že znaky návodu ke zločinu vydírání nevykazoval, bylo učiněno rozhodnutím Nejvyššího soudu, které bylo výsledkem dovolacího řízení iniciovaného toliko obviněnými. Dovolací soud však takové námitce nepřisvědčil.

45. Ačkoli výše uvedená námitka formálně pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ani pod žádný jiný podřaditelná není, zabýval se jí dovolací soud z hlediska posouzení práva obviněného na spravedlivý proces. Obecně lze připomenout, že zákaz *reformationis in peius*, tedy princip zákazu změny k horšímu, vyjadřuje v trestním řízení obecně požadavek zákazu zhoršení postavení osoby, která podala opravný prostředek nebo v jejíž prospěch byl opravný prostředek jinou oprávněnou osobou podán, a to jak přímo v opravném řízení, tak i v následujícím řízení po zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci k novému projednání. Předpokladem uplatnění tohoto principu je, že se ohledně takové osoby vede opravné řízení výhradně v její prospěch. Změna k horšímu může nastat ve skutkových zjištěních, v použité právní kvalifikaci, v druhu a výměře trestu, v ochranném opatření i v náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 3085 až 3088, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 8. 2013, sp. zn. [5 Tdo 741/2013](#)). K ničemu takovému však v projednávané trestní věci nedošlo.

46. Vrchní soud v Praze po přikázání věci Nejvyšším soudem k novému projednání a rozhodnutí neučinil ve vztahu k obviněnému J. J. změnu k horšímu tím, že přeformuloval skutek jeho se týkající. Změnu popisu skutku nelze zaměňovat za změnu skutkových zjištění. V této souvislosti je vhodné poukázat na aktuální nález Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2023, sp. zn. [IV. ÚS 3470/22](#), v němž byla řešena obdobná situace jako v posuzované trestní věci. Ústavní soud se zabýval námitkou stěžovatele, který (rovněž s odkazem na § 265s odst. 2 tr. ř. a rozhodnutí uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. [Rt 22/1999](#)) spatřoval porušení zásady zákazu *reformationis in peius* v tom, že po zrušení prvních dvou rozhodnutí okresního a krajského soudu Nejvyšším soudem toliko na podkladě opravných prostředků podaných v jeho prospěch došlo k podstatnému doplnění skutkových zjištění v jeho neprospěch. Ústavní soud přitom konstatoval, že zákaz *reformationis in peius* nezakládá absolutní povinnost obecného soudu obviněného zprostit obžaloby, pakliže byl původní odsuzující rozsudek zrušen v opravném řízení, v jehož důsledku je v dalším řízení tímto zákazem vázán. Povinnost nezhoršit výsledek vztahující se k výrokům rozhodnutí tedy neznamená i povinnost vyhnout se stejnému výsledku. Zdůraznil, že je třeba odlišovat skutek od popisu skutku, přičemž k porušení zákazu *reformationis in peius* může dojít jen tehdy, činí-li v trestním řízení soud, který je tímto zákazem vázán, zcela nová skutková zjištění, která následně v neprospěch stěžovatele promítne do popisu skutku. Porušením tohoto zákazu pak naopak nemůže být doplnění popisu skutku o skutková zjištění, která již před nastoupením účinků tohoto zákazu obecný soud učinil. Podle Ústavního soudu se okresní soud nedopustil ničeho neústavního, neboť k závaznému pokynu Nejvyššího soudu jako soudu dovolacího toliko doplnil do popisu skutku okolnosti vyjadřující všechny znaky skutkové podstaty trestného činu vyplývající ze skutkových zjištění, která

přijal již před nastoupením zákazu *reformationis in peius*. K porušení žádných stěžovatelových ústavně zaručených základních práv ani svobod tak dojít nemohlo.

47. Aplikují-li se výše uvedené závěry Ústavního soudu na posuzovanou trestní věc, nelze než konstatovat, že dovolací výtky argumentující porušením zásady zákazu reformace *in peius* jsou neopodstatněné. Vrchní soud v Praze ve svém rozsudku ze dne 19. 5. 2022, sp. zn. 2 To 6/2020, totiž ve zcela shodné situaci, o níž rozhodoval Ústavní soud, v intencích pokynů Nejvyššího soudu (vyjádřených ve zrušujícím rozhodnutí) toliko přeformuloval skutek, tedy zasáhl do popisu skutku, aniž by při tom revidoval v neprospěch obviněného J. J. skutková zjištění, to vše za účelem toho, aby skutek (podle jeho názoru) vyjadřoval všechny znaky skutkové podstaty návodu ke zločinu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b) k § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku vyplývající ze skutkových zjištění, která přijal již před nastoupením zákazu *reformationis in peius* a která dosud komplexně prezentoval toliko v odůvodnění svého rozhodnutí. V novém odvolacím řízení pak nedošlo k žádnému zhoršení v postavení obviněného, nebyl změněn rozsah či závažnost právní kvalifikace, nebyla zpřísněna právní kvalifikace ani uložený trest, rozsah náhrady škody apod. (viz též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2000, sp. zn. [5 Tz 162/2000](#), či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2004, sp. zn. [11 Tdo 902/2003](#)). Proto nelze hovořit o porušení zákazu změny k horšímu a tím ani o porušení práva na spravedlivý proces, které by jinak toto porušení představovalo a vedlo dovolací soud ke kasačnímu rozhodnutí (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 24. 4. 2006, sp. zn. [I. ÚS 670/05](#)).

48. Pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. stran správnosti použité právní kvalifikace lze ryze formálně podřadit námitky dovolatelů o tom, že obviněný P. Z. byl oprávněn k jeho postupům, neboť ze strany poškozeného šlo o šikanózní jednání a návrh na prohlášení konkurzu, stejně jako uplatnění padělané směnky v exekučním řízení, a že došlo k nesprávné kalkulaci škody způsobené trestným činem, popř. subjektivní stránky zločinu vydírání, pokud jde o následek trestné činnosti. Ani těmto námitkám však Nejvyšší soud nepřisvědčil. Nutno opakovaně poukázat na vázanost dovolacího soudu obsahem námitek dovolatele. Jak správně upozornil státní zástupce, toliko konstatovanou tezi o oprávněnosti protiprávní vůči poškozenému obviněnému nedoplňovali žádnou konkrétní argumentací, s níž by bylo možno se jakkoli vypořádat a vyjádřit se k ní, zejména neargumentovali tvrzením o eventuálních okolnostech vylučujících protiprávnost činu ve smyslu hlavy III tr. zákoníku, ani tvrzeními, která by existenci takových okolností prokazovala. Lze tedy jen v obecnosti stručně konstatovat, že neoprávněnost (protiprávnost) jednání pachatele trestného činu vydírání může spočívat v tom, že poškozeného nutí k něčemu, co vůbec není oprávněn po něm požadovat a co poškozený není povinen činit, anebo je sice pachatel oprávněn poškozeného nutit k určitému konání, opominutí nebo trpění, ale činí tak prostředky (např. násilím) neodpovídajícími účelu nebo cíli, který má být dosažen (srov. rozhodnutí publikované pod č. 24/2003-T 571 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu). Ač lze obviněným dát za pravdu toliko v případě bodu 1) b), že poškozený postupoval vůči obviněnému J. J. neoprávněně, přesto nepochybně nebyli oprávněni postupovat vůči němu násilně a pohrůžkami násilí či jiné těžké újmy a nutit jej touto cestou k smluvnímu řešení obchodních sporů za podmínek maximálně nevýhodných pro poškozeného. Zákonná podmínka neoprávněnosti (nezákonnosti) jednání obviněných tak byla naplněna v její druhé výše zmíněné variantě, neboť obvinění sice byli oprávněni brojit proti neoprávněnému uplatnění falzifikované směnky, avšak činili tak prostředky (pohrůžkou násilí spočívající ve výhrůžkách fyzickou likvidací) neodpovídajícími účelu nebo cíli, který měl být dosažen. Zvolili totiž postupy, které i v případě oprávněnosti vynucovat určité jednání poškozeného nemohly být považovány za adekvátní.

49. Pokud jde o způsob vyčíslení škody jako následku (resp. účinku) trestného činu, Nejvyšší soud neshledal v kalkulaci soudů nižších stupňů vadu, neboť tato je zcela transparentní, tentokrát již explicitně obsažená v odůvodnění rozsudku odvolacího soudu (bod 66.), nadto jde o poměrně triviální početní úkon výstižně vyjadřující majetkovou újmu poškozeného vzniklou jednáním obviněných

(hodnota dluhu společnosti E. J. z faktur ve výši 4 212 578 Kč ponižená o protihodnoty, kterých se poškozenému, resp. společnosti A. G. dostalo, tj. 250 000 Kč v hotovosti a vozidla v hodnotě 160 000 Kč). Dovolatelé zpochybnili vstupní veličinu odpovídající celkovému součtu plnění ze všech faktur nejen z důvodu jejich údajného uhrazení (tedy na skutkovém základě), ale i s odkazem na vůli poškozeného odprodat pohledávky nejen z faktur, nýbrž i ze směnky uplatněné vůči obviněnému J. J., za částku 1 500 000 Kč. Je zřejmé, že taková kalkulace by obviněným vyhovovala více, neboť by razantně snížila celkovou škodu vypočtenou podle stejného vzorce (1 090 000 Kč), ačkoli použitá právní kvalifikace by byla stále s ohledem na § 138 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku a § 175 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku zachována. Podle dovolacího soudu je však nepodstatné, jakou částku byl poškozený ochoten akceptovat za odkup jeho pohledávky, s jakou částkou se nárokově přihlásil do konkurzního řízení či řízení obdobného typu, jaká výše pohledávky byla účetně vedena u jiných subjektů, popř. zda vůbec dluh poškozený vymáhal či uplatnil nárok na náhradu škody v řízení trestním. Bylo-li prokázáno, že pohledávka z předmětných faktur nebyla uhrazena, přičemž poškozený byl specifikovanými postupy obviněných přinucen k jejímu prodeji za částečnou úhradu mnohem nižší částky a získání vozidla, je nutno za výchozí veličinu výpočtu škody, od níž se odečítají protiplnění poskytnutá poškozenému, považovat nadále celkový součet částek, na které byly vystaveny faktury nezaplacené společností E. J. Takovému způsobu výpočtu škody odpovídá základní pojetí škody jako újmy, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného. Byla-li předmětem útoku pohledávka jako majetková hodnota, je výše této pohledávky relevantní pro výpočet a stanovení výše škody způsobené trestným činem. Obvinění tuto částku dobře znali, byli si vědomi, v jaké výši je vůči společnosti E. J. v konkurzním řízení uplatňována, přesto se svého jednání dopustili, tudíž ani z hlediska subjektivní stránky (zavinění) ve vztahu k následku jednání obviněných není právní závěr soudů nižších stupňů vadný.

K bodu II. výroku o vině obviněného P. Z.

50. Co se týče právního posouzení skutku jako přečinu lichvy, kterým byl uznán vinným obviněný P. Z., dovolací soud k námitce dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. neshledal v závěrech učiněných odvolacím soudem žádného pochybení. Přečinu lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí, kdo zneužívá něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru (alinea 1) nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede (alinea 2). Podle tzv. právní věty výroku o vině v rozsudku odvolacího soudu obviněný P. Z. zneužívá něčí tísně dal sobě poskytnout plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru.

51. Obviněný ve vztahu k přečinu lichvy brojil proti naplnění znaku „tísně“ na straně poškozeného. Tvrdil, že potřeba podnikat není potřebou nijak naléhavou v tom smyslu, že by její nenaplnění mělo pro poškozeného Z. K. vážné, existenční následky. Dovolací soud ve shodě se státním zástupcem argumentaci obviněného nesdílí.

52. Z obviněným zmiňovaného rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2001, sp. zn. [7 Tz 226/2001](#), vyplývá, že vyžadovalo-li zamýšlené podnikání poškozeného předchozí investici, na kterou neměl finanční prostředky, nelze jeho situaci charakterizovat jako tíseň, ale jako projev málo reálných záměrů. Jestliže se poškozený rozhodl tento stav překonat získáním finančních prostředků i za evidentně nevýhodných podmínek, jaké mu nabídl obviněný (např. půjčku s roční úrokovou mírou 96 % a úrokem zaplaceným předem), nejednal poškozený v tísně ve smyslu § 218 odst. 1 tr. zákoníku, třebaže nevýhodnost těchto podmínek zakládá hrubý nepoměr vzájemných plnění. Nejvyšší soud vyloučil naplnění znaků tísně s ohledem na to, že poškození nebyli pod vlivem žádné naléhavé nebo tíživé potřeby, kterou bylo nezbytně nutné uspokojit a jejíž případné neuspokojení hrozilo nějakými vážnými následky. Chtěli začít podnikat, avšak potřeba podnikat nebyla nijak naléhavá v tom smyslu, že by její nenaplnění pro ně mělo nějaké vážné, zejména existenční, následky. Podnikání jako zdroj

příjmů tu bylo možné nahradit zaměstnáním v pracovním nebo jiném obdobném poměru, dávkami ze sociálního zabezpečení apod. Ve věci vedené pod sp. zn. [5 Tdo 1282/2004](#) (viz usnesení ze dne 12. 1. 2005), na kterou obviněný taktéž upozorňoval, pak Nejvyšší soud naplnění znaku tísňe nemohl konstatovat, ale ani vyloučit, neboť ohledně stavu poškozených v době sjednání smluv o půjčkách s obviněným nebyla učiněna žádná relevantní skutková zjištění. Proto také dovoláním napadené rozhodnutí zrušil a odvolacímu soudu věc přikázal k novému projednání a rozhodnutí.

53. Vzhledem k výše uvedenému a k obsahu dovolací námitky je zjevné, že z hlediska naplnění znaku tísňe by bylo možné vycházet toliko z prvního z citovaných rozhodnutí Nejvyššího soudu, když v případě druhého absentovala potřebná skutková zjištění vedoucí k relevantnímu hmotněprávnímu závěru. Nicméně ani první rozhodnutí nelze na posuzovanou trestní věc vztáhnout. Státní zástupce správně upozornil, že poškození ve věci sp. zn. [7 Tz 226/2001](#) v rozhodné době nepodnikali, tudíž neměli vůči žádným subjektům závazky, které by byli nuceni plnit. Naproti tomu v posuzované věci sloužila půjčka poskytnutá poškozenému Z. K., společníku v obchodní společnosti V., k zajištění další výroby a k výplatě mezd zaměstnanců této obchodní společnosti. V rozhodné době, jak plyne ze skutkové věty rozsudku a nebylo dovolatelem nijak rozporováno, reálně hrozilo ukončení podnikání všech společníků této veřejné obchodní společnosti a propuštění jejich zaměstnanců, přičemž poškozený neměl možnost získat půjčku u standardních subjektů zabývajících se půjčováním finančních prostředků, resp. od bankovních institucí nezískal překlenovací úvěr. Poškozený se v rámci již dlouhodobě provozovaného podnikání se svými společníky dostal do finančních problémů. Snažil se je řešit prostřednictvím bank, tyto mu ale odmítly poskytnout finanční prostředky. Stejný výsledek byl i v případě nebankovních institucí. Finanční prostředky potřeboval na zafinancování materiálu na další stavby. Byl mu doporučen obviněný P. Z., kterému poškozený objasnil, že je pro něj jedinou možností, jak zachovat firmu a udržet ji v chodu. Firma měla tehdy dvacet zaměstnanců a poškozený neměl jiné východisko. Kdyby od obviněného peníze do firmy nepřinesl, musel by zaměstnance propustit, protože by neměl na mzdy. Navíc mu hrozilo, že by jim musel poskytnout odstupné, což bylo zcela nepředstavitelné a pouze prohlubující ekonomické problémy. Lze zároveň spolehlivě dovodit z výpovědi poškozeného i obviněného, že obviněnému byly známy parametry aktuální podnikatelské situace poškozeného a naléhavá ekonomická potřeba financování probíhajících zakázek. Jelikož se jednalo v projednávané věci o situaci zcela odlišnou od případu řešeného rozhodnutím Nejvyššího soudu pod sp. zn. [7 Tz 226/2001](#), je toto rozhodnutí neaplikovatelné.

54. Nejvyšší soud tedy uzavřel, že poškozený se v rozhodné době nacházel ve stavu tísňe, tj. v mimořádně tíživé situaci vyvolané určitou přechodnou, naléhavou potřebou, jejíž uspokojení nebylo v jeho možnostech. Byl v hospodářské nesnázi, jež byla způsobitelná vážně ohrozit jeho majetkové poměry, osud obchodní společnosti, jejich společníků i jejich zaměstnanců. V době, kdy se rozhodl přistoupit na podmínky obviněného, byl v postavení osoby s reálnými finančními závazky, které byl objektivně nucen plnit. Při zneužití takového stavu tísňe pak není podstatné, zda si poškozený stav tísňe zapříčinil sám nebo k němu došlo pod vlivem okolností na jeho vůli nezávislých (viz rozhodnutí publikované pod č. [5/2001](#) Sb. rozh. tr.). V případě poškozeného se nejednalo o žádný, teprve zamýšlený podnikatelský projekt, např. za účelem zvýšení životní úrovně a rychlého a efektivního dosažení finančního zisku. Finanční prostředky požadoval za účelem překlenutí nepříznivé ekonomické situace společnosti, jejíž byl součástí, nikoliv za účelem výhodné investice. Konstatování dovolatele o projevu málo reálných záměrů proto nutno odmítnout. Poškozený objektivně spatřoval v půjčce poskytnuté obviněným jedinou naději, jediné východisko, jak vyřešit problémy, které jej v dané době tížily. V těchto souvislostech není podstatným, jak definoval svoji situaci sám poškozený a že neinicioval trestní stíhání. Nejvyšší soud tudíž shledal dovolací námitky obviněného P. Z. proti naplnění znaku „tísňe“ trestného činu lichvy neopodstatněnými.

55. Pokud jde o dovolatelem alternativně vznesenou námitku promlčení trestního stíhání, a tudíž

jeho nepřipustnost [ve smyslu výslovně neoznačeného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř.], Nejvyšší soud připomíná, že horní hranice trestní sazby odnětí svobody činí v případě trestného činu lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku dva roky. Podle § 34 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku trestní odpovědnost za trestný čin zaniká v takovém případě uplynutím promlčecí doby, jež činí tři léta. Podle § 34 odst. 2 tr. zákoníku promlčecí doba počíná běžet u trestných činů, u nichž je znakem účinek anebo u nichž je účinek znakem kvalifikované skutkové podstaty, od okamžiku, kdy takový účinek nastal; u ostatních trestných činů počíná běžet promlčecí doba od ukončení jednání. Účastníkovi počíná běžet promlčecí doba od ukončení činu hlavního pachatele.

56. Dovolatel správně konstatoval, že jeho trestní stíhání pro trestný čin lichvy bylo zahájeno usnesením policejního orgánu ze dne 6. 12. 2013 (č. l. 186, téhož dne obviněnému doručeného). Nelze se však ztotožnit s jeho konstrukcí, že k dokonání trestného činu došlo již uzavřením smlouvy o půjčce dne 16. 5. 2006 (resp. sepisem notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti), a od tohoto data je tudíž nutno počítat běh promlčecí doby. Jak plyne z výše citované právní úpravy § 34 odst. 2 tr. zákoníku, běh promlčecí doby je obecně zahájen buď ukončením jednání, které předchází druhému možnému okamžiku počátku běhu promlčecí lhůty - okamžiku, kdy nastal účinek, je-li znakem základní nebo kvalifikované skutkové podstaty trestného činu. Ustanovení § 218 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku přitom konstruuje dvě alternativy jednání pachatele, který zneužívá něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru. Přitom „slíbení“ plnění představuje závazek poškozeného, který má být plněn v blíže neupřesněném či delším časovém horizontu a bezprostředně nenavazuje na sjednání lichvářského závazku. Tak tomu ovšem v dané věci není, neboť na sjednání lichevní půjčky, přesněji na sepis notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti ze dne 16. 5. 2006, ihned navazovalo postupné plnění poškozeného v průběhu let 2006 až 2007 v celkovém rozsahu 1 050 000 Kč na úrocích. Jak tedy bylo přiléhavě vyjádřeno i v právní větě výroku o vině rozsudku odvolacího soudu, obviněný zneužívá něčí tísně dal sobě poskytnout plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru.

57. Aplikace tohoto zákonného znaku má pak bezprostřední vliv na posouzení začátku běhu promlčecí doby podle § 34 odst. 2 tr. zákoníku. Zatímco v případě alternativy § 218 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku „dá sobě slíbit plnění“ není spojen s předmětnou základní skutkovou podstatou znak účinku, v případě alternativy „dá sobě poskytnout plnění“ již zákon znak účinku předpokládá. Účinkem se přitom rozumí změny způsobené na hmotném předmětu útoku, zvláště pak v podobě způsobené škody, poškození věci a ublížení na zdraví. U skutkových podstat trestných činů, jejichž znakem je vznik majetkové škody, je tedy nutno za okamžik spáchání činu považovat vznik škody. Teprve od tohoto momentu mohla začít plynout promlčecí doba (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2016, sp. zn. [3 Tdo 1434/2015](#)). Účinek zpravidla bezprostředně časově navazuje na jednání pachatele. Někdy však může být mezi jednáním pachatele a účinkem značný časový odstup. I v takovém případě však promlčecí doba běží až od vzniku účinku. V daném případě bezprostředně na jednání obviněného (sjednání lichevního závazku dne 16. 5. 2006) navázal účinek spočívající v plnění poškozeného v průběhu období let 2006 až 2007, představující vyčíslený úbytek na jeho majetku. Proto je třeba u trestného činu obviněného stanovit ve smyslu § 34 odst. 2 tr. zákoníku počátek běhu promlčecí doby nikoli ke dni ukončení jednání obviněného v podobě úkonu sepisu notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti, nýbrž k nejzazšímu okamžiku vzniku účinku v podobě plnění poškozeného, které odpovídá zákonnému znaku „dal sobě poskytnout plnění“. V těchto souvislostech je pak relevantní odkaz státního zástupce na znění skutkové věty, podle níž kromě toho, že poškozený sám plnil v uvedeném období, posléze na další splácení úroků peníze neměl, a obviněný proto dne 8. 4. 2009 podal návrh na nařízení exekuce. Ze strany obviněného se tak jednalo o právní úkon, jímž se snažil završit svůj lichvářský záměr, a je nutno jej považovat za součást obohacovacího jednání, resp. jde o úkon, který měl zajistit pokračování obohacování obviněného pro případ platební indispozice poškozeného. Takový úkon tudíž musí být považován za součást jednání naplňujícího

zákonný znak trestného činu podle § 218 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku „dal sobě poskytnout plnění“.

58. Byť by se v posuzované věci mohlo jevit, že podání návrhu na nařízení exekuce odpovídá alternativě trestného činu lichvy ve smyslu § 218 odst. 1 alinea 2 tr. zákoníku, tzv. palichvě, naplněním zákonného znaku „uplatnění takové pohledávky“ není alinea 2 uvedeného ustanovení aplikovatelná, neboť postihuje jednání osoby rozdílné od toho, kdo lichvářskou pohledávku sjednal ve smyslu § 218 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, popř. jednání osoby, která sice sjednala původní lichvářskou pohledávku, avšak bez toho, aby věděla o tísní, nezkušenosti, rozumové slabosti nebo rozrušení poškozeného, pokud ovšem uvedený stav poškozeného byl pachateli znám alespoň v době, kdy uplatnil svou lichvářskou pohledávku. Navíc platí, že pokud si pachatel nejdříve - zneužívaje tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti nebo rozrušení poškozeného - dal slíbit plnění, jehož hodnota je v hrubém nepoměru k hodnotě vzájemného plnění, a poté takovou pohledávku sám uplatnil, přičítá se mu z hlediska viny jen jednání podle alinea 1, nikoli též podle alinea 2 - srov. přiměřeně rozhodnutí publikované pod č. [52/2005](#) Sb. rozh. tr.

59. Z výše rozvedených skutečností plyne, že promlčecí doba počala běžet nejdříve od 8. 4. 2009, kdy obviněný podal návrh na nařízení exekuce proti poškozenému. Pokud od uvedeného data počala běžet tříletá promlčecí doba, tato byla podle § 34 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku přerušena, neboť obviněný spáchal v promlčecí době trestný čin nový, na který zákon stanoví trest přísnější. Podle výše uvedených závěrů se totiž v období od jara roku 2011 do ledna 2012 dopouštěl jednání, pro které byl rozsudkem odvolacího soudu pod bodem I) uznán vinným zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, tedy zločinem se sazbou trestu odnětí svobody od dvou do osmi let (příčemž pro přečin lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku byl ohrožen trestem odnětí svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti). Od ledna 2012 tedy podle § 34 odst. 5 tr. zákoníku po přerušení promlčecí doby počala tříletá promlčecí doba nová. Pakliže bylo trestní stíhání obviněného pro přečin lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku [bod II) výroku rozsudku odvolacího soudu] zahájeno dnem 6. 12. 2013, stalo se tak evidentně před jejím uplynutím. Proto není možno přisvědčit dovolateli, že byla dána překážka vedení trestního stíhání pro tento přečin ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř. a tím i naplněn explicitně neoznačený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. Závěr o tom, že nemohlo dojít k promlčení trestného činu lichvy, je tím spíše namístě, je-li přihlédnuto nad rámec znění skutkové věty ke zjištěním nalézacího soudu sumarizovaným v bodech 278. až 285. rozsudku (plynoucím z výpovědí poškozeného Z. K., svědka P. K. a listinných důkazů). Podle nich na návrh obviněného na nařízení exekuce vůči poškozenému dále navazoval exekuční příkaz ze dne 24. 9. 2009, jímž byla nařízena exekuce prodejem movitých věcí poškozeného, prodejem nemovitosti byla získána částka 3 900 000 Kč, ze které byla usnesením pověřeného exekutorského kandidáta ze dne 21. 9. 2010 určena ke splácení pohledávky obviněného P. Z. částka ve výši 583 365,76 Kč, kdy tak rozdělovaná podstata byla vyčerpána. Je tedy zjevné, že na základě návrhu obviněného na nařízení exekuce i v období následujícím pokračoval proces jeho uspokojování z lichvářské pohledávky vůči poškozenému až do 21. 9. 2010.

K bodu I. 5) výroku o vině obviněného P. Z.

60. Obviněný P. Z. dále v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. nesouhlasil s tím, že byl uznán vinným přečinem nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku. Podle jeho názoru mělo být jeho jednání s ohledem na dobrovolné vydání zbraně beztrestné. Dovolací soud jeho přesvědčení nesdílí.

61. Obviněný v kontextu shora nastíněné úvahy odkazoval na usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2017, sp. zn. [15 Tdo 1740/2016](#), uveřejněného pod č. 20/2018 Sb. rozh. tr., které se zabývalo zánikem trestní odpovědnosti z důvodu účinné lítosti u trestného činu nedovoleného ozbrojování (mj. v případě dobrovolného vydání zbraně a střeliva při provádění domovní prohlídky, nikoli v případě jejich zajištění policejním orgánem bez aktivního přičinění

pachatele). Podle citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu: „Ustanovení čl. II bodu 1. věty první zákona č. 170/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (dále jen zákon č. 170/2013 Sb.), lze považovat za zvláštní okolnost způsobující zánik trestní odpovědnosti, resp. za zvláštní případ účinné lítosti. To znamená, že při splnění podmínek zde stanovených zanikají trestněprávní důsledky, které by jinak byly spojeny s tím, že pachatel spáchal trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku. Podmínkou pro závěr o zániku trestní odpovědnosti obviněného z důvodu aplikace čl. II bodu 1. věty první zákona č. 170/2013 Sb. v průběhu tzv. zbraňové amnestie je jeho aktivní jednání spočívající v dobrovolném a faktickém odevzdání nelegálně držené zbraně do úschovy policie nebo jejím přenechání ve prospěch státu, nebo alespoň jednání, z něhož konkrétně vyplývá jeho úmysl neoprávněně přechovávanou zbraň dobrovolně odevzdat do úschovy policie či přenechat ve prospěch státu.“ Lze tedy z citovaného judikатурního rozhodnutí podle tvrzení dovolatele skutečně dovodit možnost dobrovolného vydání zbraně a střeliva v okamžiku před započítáním domovní prohlídky.

62. Podle čl. II bodu 1. věty první zákona č. 170/2013 Sb. však trestnost nedovoleného ozbrojování u osoby, která bez povolení přechovává zbraň kategorie A, B, C anebo D, její hlavní část nebo střelivo, zaniká, jestliže je dobrovolně ve lhůtě 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona předá kterémukoli útvaru policie do úschovy nebo přenechá ve prospěch státu. Citovaný zákon č. 170/2013 Sb. nabyl účinnosti dne 1. 7. 2014, uvedená šestiměsíční lhůta tedy končila dne 1. 1. 2015. V období od 1. 7. 2014 do 1. 1. 2015 tak bylo možné zbraně a střelivo beztrestně odevzdávat, přičemž dobrovolné odevzdání mělo za následek zánik trestnosti nedovoleného ozbrojování. S ohledem na vymezené časové období je zjevné, že zákon č. 170/2013 Sb., jehož aplikací se obviněným citované rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu zabývalo, nemohl být v případě dovolatele použit. V projednávané trestní věci vydal dovolatel dobrovolně zbraň a střelivo před zahájením domovní prohlídky konané dne 24. 6. 2013, čímž z hlediska způsobu vydání zbraně a střeliva vyhověl podmínkám zmíněného judikátu, avšak v době konání domovní prohlídky zákon č. 170/2013 Sb. nebyl ještě ani účinný (k tomu došlo až cca po roce), tedy ohledně trestného činu podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku nebylo možno uplatnit účinnou lítost, neboť nebylo žádného podkladu pro aplikaci zpětné účinnosti zákona. Státní zástupce relevantně upozornil i na skutečnost, že účinná lítost nebyla a není u tohoto trestného činu přípustná ani podle jiného předpisu, ani podle obecného ustanovení § 33 tr. zákoníku. Výtky obviněného proto nutno označit za nepřipadné.

63. Dovolací soud dále považuje za podstatné vyjádřit se k dovolací námitce naznačující, že v rozhodnutí odvolacího soudu chybí výrok týkající se přečinu nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku, resp. výrok, podle něhož „jinak zůstává napadený rozsudek nezměněn“. V této souvislosti je nezbytné připomenout, že vadu v podobě chybějícího výroku lze v dovolání namítat s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je dán tehdy, jestliže v rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný. Tento dovolací důvod tedy spočívá ve dvou alternativách. Buď, že určitý výrok nebyl vůbec učiněn, a tak v napadeném rozhodnutí chybí a činí jeho výrokovou část neúplnou, nebo že určitý výrok sice byl v napadeném rozhodnutí učiněn, ale není úplný. Neúplným je takový výrok napadeného rozhodnutí, který neobsahuje některou podstatnou náležitost stanovenou zákonem, např. je-li v případě výroku o vině uvedena právní kvalifikace skutku jenom zákonným pojmenováním trestného činu včetně příslušného zákonného ustanovení, ale není citována tzv. právní věta vyjadřující zákonné znaky trestného činu (srov. ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3174, 3175). V projednávané trestní věci dovolatel P. Z. citovaný dovolací důvod neuplatnil (a ani z obsahu námítky řádné uplatnění daného dovolacího důvodu Nejvyšší soud neshledal). Nicméně i kdyby tak učinil, bylo by nutno jeho mimořádný opravný prostředek označit v příslušné části za zjevně neopodstatněný.

64. Dovolací soud se ztotožnil s argumentací státního zástupce, obsaženou ve vyjádření k dovolání,

podle níž se odvolací soud – který rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 9. 2019, sp. zn. 51 T 5/2014, podle § 258 odst. 1 písm. b), d), odst. 2 tr. ř. z podnětu podaných odvolání obviněnými P. Z. a J. J. zrušil ve výrocích o vině pod body I. 1) a v případě obviněného P. Z. též pod body I. 3) a 4), v důsledku toho pak v celém výroku o trestu stran těchto obviněných, a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl – tím, že součástí výrokové části svého rozsudku neučinil formulaci „jinak zůstává napadený rozsudek nezměněn“, nedopustil pochybení, resp. pochybení, které by v dovolacím řízení mělo vést ke kasaci napadeného rozhodnutí. Rovněž Nejvyšší soud odkazuje na stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 10. 5. 2022, sp. zn. [Pl. ÚS \(st. 56/22\)](#), podle něhož: „Porušením čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky není, obsahuje-li oddělitelná část napadeného rozhodnutí odvolacího soudu ve smyslu § 258 odst. 2 tr. ř. či dovolacího soudu ve smyslu § 265k odst. 2 tr. ř. pouze částečně vyhovující výrok (ve výroku o trestu nebo o ochranném opatření, o náhradě škody apod.) a neobsahuje-li zvláštní výrok zamítající nebo odmítající odvolání, popř. dovolání, ve zbývajících částech; podmínkou je, že se v odůvodnění vypořádá se všemi podstatnými námitkami.“ V projednávané trestní věci rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 5. 2022, sp. zn. 2 To 6/2020, obsahuje ve svém odůvodnění část (srov. body 78. a 79.) věnovanou přečinu nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku, resp. odvolacím námitkám obviněného P. Z. vztahujícím se k tomuto přečinu a pokynu Nejvyššího soudu týkajícího se správnosti a zákonnosti předmětného výroku o vině. Tím se tudíž jednoznačně podává, že ve vztahu k přečinu nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku nejsou odvolací námitky důvodné a skutkové i právní závěry, které zaujal soud prvního stupně, považoval odvolací soud za správné. Z této pasáže tedy vyplývá, že odvolací soud, byť ve výrokové části svého rozhodnutí explicitně neuvedl, že pokud jde o přečin nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku, zůstává rozsudek soudu prvního stupně nezměněn, závěry soudu prvního stupně, pokud jde o uvedený přečin, fakticky aproboval. Ostatně nelze přehlédnout, že odvolací soud ve výroku o trestu uvedl, že obviněného P. Z. odsuzuje „za tyto trestné činy a dále za přečin nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 1 tr. zákoníku (pod bodem ad I/5 výroku napadeného rozsudku)“, byť opět neuvedeno např. „ohledně něhož zůstal napadený rozsudek nezměněn“. Lze pouze konstatovat, že z hlediska převažující soudní praxe, přehlednosti výroku rozhodnutí v návaznosti na rozhodnutí soudu nižšího stupně a z hlediska vyššího stupně právní jistoty obviněných by bylo možno ony chybějící pasáže spíše doporučit, avšak za výše popsané situace s přihlédnutím k náhledu Ústavního soudu na danou problematiku neshledal dovolací soud v postupu soudu odvolacího pochybení vyžadující nápravu v dovolacím řízení.

V.

Způsob rozhodnutí

65. Námitkám obviněných obsaženým v jejich mimořádných opravných prostředcích dovolací soud nepřisvědčil, neboť, ač formálně relevantně uplatněné, dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h), popř. e) tr. ř., jimi naplněny nebyly. Dovolání obviněných jako zjevně neopodstatněná proto Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl. Učinil tak v neveřejném zasedání za splnění podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.